

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VA!

Luceafărul

REVISTĂ a UNIUNII SCRITORILOR din R. P. R.

Anul IV, Nr. 14 (73) • 15 iulie 1961 • Apare la 1 și 15 ale lunii • 12 pagini — 1,50 lei

DIN SUMAR:

- COLOCYIU DESPRE POEZIE — pag. 4.
- VLADIMIR LUGOVSKOI: Tinerețe — poem — pag. 5.
- De la Borșa la Carei — pag. 7.
- BEN CORLACIU: Scaunul florentin — pag. 10.
- ERNEST HEMINGWAY: Retragerea — pag. 12.

Încheierea colectivizării agriculturii va schimba întreaga viață a satului, modul de organizare a agriculturii, va determina un puternic avânt al forțelor de producție la sate, creșterea producției agricole, continua îmbunătățire a nivelului de trai al oamenilor muncii, întărirea economiei socialiste, va ridica pe o treaptă superioară alianța dintre clasa muncitoare și țărănime. Acesta va fi un eveniment de însemnătate hotărâtoare pentru desăvârșirea construcției socialiste în țara noastră.

(Din Raportul tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej asupra mersului îndeplinirii Directivelor Congresului al III-lea al partidului privind construirea socialismului la sate și dezvoltarea agriculturii).

Cu aripile întinse

Raportul tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej, prezentat la recenta sesiune plenară a Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român, care a avut loc în zilele de 30 iunie și 1 iulie a.c., constituie un document de excepțională însemnătate, privind îndeplinirea Directivelor Congresului al III-lea al partidului în domeniul construcției socialismului la sate și al dezvoltării neînclinate a agriculturii. În acest sens Raportul este o analiză profundă a situației existente în agricultură, o amplă și amănunțită trecere în revistă a succeselor dobândite în acest important sector al economiei naționale de la Congresul al III-lea al partidului până astăzi, și totodată un indicator precis și de o remarcabilă forță mobilizatoare privind obiectivele de viitor ale des-

voltării agriculturii socialiste din patria noastră. Reține în deosebi atenția faptul că de la Congresul al III-lea al partidului până azi, sectorul socialist al agriculturii s-a dezvoltat într-un ritm crescând, în așa fel încât la începutul lunii iunie a.c. agricultura socialistă a ajuns să cuprindă 83,1 la sută din suprafața agricolă și 84,2 la sută din numărul total al familiilor țărănești din țară. Raportul relevă caracterul de masă al trecerii țărânilor noastre la modul de viață și de muncă al agriculturii socialiste, arătând că în răstimpul unui singur an (Iunie 1960 — Iunie 1961) au intrat în gospodăriile colective 610.000 familii cu aproape un milion și jumătate hectare de terenuri arabile. Un puternic și legitim sentiment de mândrie provoacă faptul că, după Dobrogea, complet colectivizată încă din 1957, a doua regiune colectivizată în întregime este regiunea București. Cu atât mai puternic este, pentru noi scriitorii, acest sentiment de mândrie, cu cât în ultimii ani, în satele regiunii București au stat în lunile de iarnă numeroase echipe formate din zeci și sute de scriitori, pictori, compozitori și actori, cari au dus o susținută muncă cultural-educativă în rândul țărânilor. S-au organizat cu acele prileuri șezători literare, lecturi din lucrările proprii, convorbiri cu țărânii, expoziții de artă plastică, spectacole de teatru cu echipele de amatori, viața culturală a satelor căpătând astfel un impuls nou și puternic. Simțim mândri că și munca noastră devotată stă la baza acestui nou și remarcabil succes în lupta pentru transformarea socialistă a agriculturii. Ne bucură de asemenea vestea relatată de Raport că și în regiunile Galați și Banat procesul de colectivizare se află într-un stadiu înaintat și se apropie de terminare.

„Toate acestea — remarcă tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej în Raport — demonstrează încrederea maselor țărănești în politica Partidului Muncitoresc Român, creșterea conștiinței socialiste a țărânilor muncitoare, justetea politicii partidului de întărire continuă a alianței muncitorești-țărănești, baza de neclintit a regimului democratic popular.”

Elocvențe în gradul cel mai înalt sînt de asemenea obiectivele de viitor prezentate în raportul tovarășului Gh. Gheorghiu-Dej cu privire la echiparea tehnică a agriculturii noastre socialiste, cu privire la dezvoltarea într-un ritm fără precedent a producției agro-alimentare, cu privire la uriașul avînt de creștere a mecanizării și tehnificării agriculturii. La sfîrșitul acestui an vom avea 52.000 tractoare fizice și aproape 23.000 combine de cereale. În anul 1965, așa cum s-a arătat și la Congresul al III-lea al Partidului Muncitoresc Român, pe ogoarele Patriei noastre vor lucra 100.000 tractoare, 43.000 combine de cereale, peste 8.000 combine de porumb și un mare parc de alte numeroase și moderne mașini și agregate agricole.

„Toate acestea — remarcă tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej în Raport — demonstrează încrederea maselor țărănești în politica Partidului Muncitoresc Român, creșterea conștiinței socialiste a țărânilor muncitoare, justetea politicii partidului de întărire continuă a alianței muncitorești-țărănești, baza de neclintit a regimului democratic popular.”

Elocvențe în gradul cel mai înalt sînt de asemenea obiectivele de viitor prezentate în raportul tovarășului Gh. Gheorghiu-Dej cu privire la echiparea tehnică a agriculturii noastre socialiste, cu privire la dezvoltarea într-un ritm fără precedent a producției agro-alimentare, cu privire la uriașul avînt de creștere a mecanizării și tehnificării agriculturii. La sfîrșitul acestui an vom avea 52.000 tractoare fizice și aproape 23.000 combine de cereale. În anul 1965, așa cum s-a arătat și la Congresul al III-lea al Partidului Muncitoresc Român, pe ogoarele Patriei noastre vor lucra 100.000 tractoare, 43.000 combine de cereale, peste 8.000 combine de porumb și un mare parc de alte numeroase și moderne mașini și agregate agricole.

Gospodării colective care au început în urmă cu opt și cu zece ani, cu totul modest, au astăzi construcții ce valorează milioane de lei, au averi obștești în continuă dezvoltare. Ele oferă un exemplu grăitor în ce privește justetea liniei partidului în munca pentru transformarea socialistă a agriculturii. Sub grija atenției partidului și guvernului, cu ajutorul puternic și consecvent al clasei muncitoare, agricultura socialistă a patriei noastre intră cu pași siguri și repezi într-o epocă de aur. Înfrumusețat de mina omului, apărat de stihia orărbă a naturii, lucrat cu mijloace tehnice moderne, pămîntul arăbii al țării curge acum, în socialism, o rodnicie nealinsă niciodată în trecut.

„Toate acestea — remarcă tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej în Raport — demonstrează încrederea maselor țărănești în politica Partidului Muncitoresc Român, creșterea conștiinței socialiste a țărânilor muncitoare, justetea politicii partidului de întărire continuă a alianței muncitorești-țărănești, baza de neclintit a regimului democratic popular.”

Elocvențe în gradul cel mai înalt sînt de asemenea obiectivele de viitor prezentate în raportul tovarășului Gh. Gheorghiu-Dej cu privire la echiparea tehnică a agriculturii noastre socialiste, cu privire la dezvoltarea într-un ritm fără precedent a producției agro-alimentare, cu privire la uriașul avînt de creștere a mecanizării și tehnificării agriculturii. La sfîrșitul acestui an vom avea 52.000 tractoare fizice și aproape 23.000 combine de cereale. În anul 1965, așa cum s-a arătat și la Congresul al III-lea al Partidului Muncitoresc Român, pe ogoarele Patriei noastre vor lucra 100.000 tractoare, 43.000 combine de cereale, peste 8.000 combine de porumb și un mare parc de alte numeroase și moderne mașini și agregate agricole.

„Toate acestea — remarcă tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej în Raport — demonstrează încrederea maselor țărănești în politica Partidului Muncitoresc Român, creșterea conștiinței socialiste a țărânilor muncitoare, justetea politicii partidului de întărire continuă a alianței muncitorești-țărănești, baza de neclintit a regimului democratic popular.”

Elocvențe în gradul cel mai înalt sînt de asemenea obiectivele de viitor prezentate în raportul tovarășului Gh. Gheorghiu-Dej cu privire la echiparea tehnică a agriculturii noastre socialiste, cu privire la dezvoltarea într-un ritm fără precedent a producției agro-alimentare, cu privire la uriașul avînt de creștere a mecanizării și tehnificării agriculturii. La sfîrșitul acestui an vom avea 52.000 tractoare fizice și aproape 23.000 combine de cereale. În anul 1965, așa cum s-a arătat și la Congresul al III-lea al Partidului Muncitoresc Român, pe ogoarele Patriei noastre vor lucra 100.000 tractoare, 43.000 combine de cereale, peste 8.000 combine de porumb și un mare parc de alte numeroase și moderne mașini și agregate agricole.

„Toate acestea — remarcă tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej în Raport — demonstrează încrederea maselor țărănești în politica Partidului Muncitoresc Român, creșterea conștiinței socialiste a țărânilor muncitoare, justetea politicii partidului de întărire continuă a alianței muncitorești-țărănești, baza de neclintit a regimului democratic popular.”

Elocvențe în gradul cel mai înalt sînt de asemenea obiectivele de viitor prezentate în raportul tovarășului Gh. Gheorghiu-Dej cu privire la echiparea tehnică a agriculturii noastre socialiste, cu privire la dezvoltarea într-un ritm fără precedent a producției agro-alimentare, cu privire la uriașul avînt de creștere a mecanizării și tehnificării agriculturii. La sfîrșitul acestui an vom avea 52.000 tractoare fizice și aproape 23.000 combine de cereale. În anul 1965, așa cum s-a arătat și la Congresul al III-lea al Partidului Muncitoresc Român, pe ogoarele Patriei noastre vor lucra 100.000 tractoare, 43.000 combine de cereale, peste 8.000 combine de porumb și un mare parc de alte numeroase și moderne mașini și agregate agricole.

Cred că unul din cîștigurile cele mai însemnate ale vieții noastre literare este transformarea acestui adevăr în axioma: un scriitor comunist, talentat, nu poate scrie nici un rînd valabil fără un contact permanent cu realitatea socialistă.

Aș îndrăzni să spun că oamenii care nu prea fac „teren” au ajuns să se simtă prost — și de cite ori am auzit elogiul onctuos: „ce bine cunoaște viața tovarășul Tîc... a mers mult pe șantier” — m-am simțit penibil nu pentru Tîc, ci pentru celalalt. Cînd un dramaturg, de asemenea talentat (deși pentru mine talent înseamnă, printre altele, o foame intensă de viață socialistă) mi-a transmis, că ar vrea să citească manuscrisul meu despre Bicăz, „fiindcă știu ce bine cunosc” acele locuri, nu am avut nici o mulțumire. Nu ne putem „documenta” unui de alții — a, nu din teamă de pastiașă sau cine știe ce „influențe”.

Documentarea e o chestiune strict individuală, intimă, de ochi. Și cum ochiul e o parte a creierului, iar creierul e sensibilitate, personalitate, stil, documentarea devine unică precum poemul bun, schița bună. Aceasta înseamnă că — odată formele organizatorico-administrative îndeplinite — documentarea se înscrie, cel puțin pentru mine în actual artistic. Ergo: nu există legi. Sînt, desigur, o seamă de amănunte la care ține fiecare, amănunte accesorii, creînd o atmosferă personală: nu țin la comoditate „pe teren”, ador o cameră de oaspeți, cu patru paturi pe care nu o dau pe nici o cameră de hotel; îmi place să ascult cum se culcă oamenii, noaptea, la ore diferite, mormăind, șoptind; dau oricînd somnolența unui wa-

gon-lits pentru o „cursă” la patru dimineața, cu oameni mulți, de o luciditate ireală la ora aceea spre muncă; nu vreau să par demagog și am să spun că comoditățile pe teren îmi sînt la fel de nesuferite ca prosoapele pe plajă, la mare, folosite după ce ai ieșit din apă. „Terenul” trebuie să rămîna în tine, ca apa, strop cu strop, ca sarea mării pe corp. De asemenea, în fața omului, nu am carnet, nu am crelon. Ca să notez în timp ce-mi vor-

TRIBUNA SCRITORULUI TÎNĂR

beste, mi se pare și foarte dificil și neproductiv. În primul rînd pentru că mi-ar întrerupe atenția. Observația nu ar putea intra în fluxul gândirii sale. (Cele citeva monologuri prin care eroi de ai mei au atras atenția criticii sînt o modalitate izvoară tocmai din această „metodă” de documentare). În al doilea rînd — și mai important pentru ceea ce susțin la această „tribună”, — transcrierea seara în carnet, a ceea ce am auzit, necurmat, peste zi, a ceea ce am văzut, e o verificare a solidității observațiilor, impresiilor, afectelor. Cînd un om mi-a incredintat un adevăr substanțial — și țin la acest om, la ce mi-a spus — nu-l mai pot uita. Scriitorul dacă nu e obligat să aibă memorie, nu-l concep fără memoria afectelor. Nici o documentare nu se înscrie în actual artistic, nu capătă o valoare, devine turism gol și snob, dacă nu e trecută în zona afectelor. A consemna rapid că omul din față a absolvit școala medie în '54, după aceea a fă-

cut armata și s-a întors în decembrie nu știi cit pe santier, e puțin, oricît de mîndri am fi că astfel am cunoscut viața unui om. Trebuie patruns mai adînc, în om — și aceasta se stabilește, desigur, nu prin declarații generale:

— „Aș vrea să scriu despre d-voastră!” etc., ci de cele mai multe ori, printr-o privire care duce la o vibrație comună, printr-un zîmbet, printr-o expresie nepremeditată, printr-un mi-

lion de nuanțe omenești, fără de care scriitorul nu poate ajunge la nimic substanțial. Nu vreau să subtilizez inutil, — acest milion de nuanțe omenești de la glumă la posibilitatea unei mărturisiri zguduitoare, — îl numesc căldura scriitorului, afectivitatea lui partinică, drumul de dragoste pe care el se apropie de omul din față, de realitatea construcției. Pe acest drum, și numai pe acesta, se face comunicarea, documentarea. Plictis, blazare, snobism, superioritate intelectualistă, — acestea rup circuitul afectiv și, oricît de deștept s-ar arăta scriitorul în a le ascunde să fie sigur că celalalt simte. Am asistat odată la o discuție între un reporter și un electrician la Bicăz. Discuția nu era rea, poate că reporterul ar fi putut scoate ceva din amalgamul de date din carnet. Dar, la un cot al dialogului, a înțrebat cu o plăcitudine brutală:

— Și, altceva, tovarășe?

— Ce altceva? a răspuns tovarășul fixînd straniu pe

omul de literă. S-a lăsat un moment greu, electricianul sensibil, s-a ridicat de pe scaun (în general părere din nou personală, cit mai puțin discutii pe scaun, mai bine, pe drum, pe șosea, în camioane, în mișcare) și a spus că are de lucru, să fie iertat... Reporterul nu putea fi însă iertat...

Esențialul însă pentru o documentare bună, mi se pare nu atît rodul imediat, reportajul, schița, care vin grabnic și sub ochii cititorului. Ci ceea ce lasă pentru mai tîrziu, — pentru toată viața, dacă pot îndrăzni să scriu așa — un scriitor, adică, cu ceea ce îmbogățește vibrația, experiența, gîndirea. Mă simt ispitit să scriu așa: din fiecare drum prin țară, printre constructori, trebuie să te întorci cu

ceva despre care să știi că n-ai să poți scrie decît peste o vreme, căci mai ai nevoie de reflecție, de analiză, de comparații cu alți oameni, de încă un drum și încă un drum... De încă o documentare și încă o documentare. (Nu mă gîndesc la „teoria trecerii timpului” sau la aceea a „distanțării”, după-că-se-pe-pustii! Nu ne trebuie nici o „distanțiere” — nici în timp, nici în spațiu... Aici, cit mai aproape de trepidația construcției socialiste, acum, în miezul ei). Mă gîndesc în perspectivă că o documentare bună e o documentare permanentă, o documentare pasionată, o cunoaștere efectivă și mai ales afectivă, îndelungată, lungă ca și arta.

Radu Cosașu

Dan Deșliu

ARIE

Noapte — și lanuri de necuprins sub riuri de aer, sub lună, pe unde-a pluit cu penajul incins arșița — zîna nebună.

Țărina toropită de dogoare mai frează din zări în zări, ca o femeie-n somnu-i prinzînd să se-nfiore la amintirea unui virtej de sărutări.

Spicele-ar ațipi, cine știe, dar șoseaua vibrează ciudat: luncă faruri spre gospodărie sau poate stele se lasă în sat.

Glasuri metalice umblă pe vînt între cer și cîmpia vecină — și văzduhul miroase-a pămînt, a griu, a benzină.

Din iarba cu greieri și sinziene, un „Solist” înalță antena-n eter... Dansează-n vis, peseme, cu niscai dunărene, tovarășul brigadier.

Noapte — și lună pe-ntregul meleag dintre holde și aște. Și-n lună — un steag pe care-l știu și cîmpurile noastre.

Petru Vintilă

CRITERIILE NOUȚII (II)

Fără să reprezinte un privilegiu absolut, apăsarea spre înedit este caracteristică noii generații, ale cărei căutări creatoare se cunosc să fie sprințate cu toată căldura. Sprințul a noii n-are nimic comun cu imbrățișarea fără rezerve a lucrărilor unui tânăr, sub cuvânt că e talentat și unde să înoveze. Evoluind consecvent în direcția didactică, logocentrică, moralizatoare, rețele și preceptele, critica literară are—dacă nu mă înșel—datoria să-l ajute pe autorul în formare să evite anumite greșeli de ordin elementar. Mi se pare greu de suportat — de pildă — confuzia între o exprimare cit mai personală a noului din viața societății contemporane și admirația față de propria persoană, chiar și atunci când nu se explică pe înțeleasă că, exalându-și propriul eu, tânărul crește în anii libertății nu face altceva decât să slăvească poporul — pentru că, în acest caz, „eu” nu poate însemna decât „noi” etc. etc. Într-o „noi” fie vorba — egolatria rămâne, în orice condiții, un simptom de inferioritate sprințată.

De asemenea, cred că nu există similitudine între înfrimarea — uneori dureroasă — a celui ce caută noi forme de expresie, pe măsura noilor fenomene de viață — și zburciumul steril, tendința don-quițotească de a descoperi zări largi în niseaiva fundături in-salubre, flăcări în putregai, azur în băltoacă. Avem de discutat astăzi alte probleme importante ale zborului spre steaua ideală a poeziei, înfrimarea — a dreptul pă-bulbitor — a ne împovărașă zadarnic cu leștă falsei inovații și al gândirii banale: este timpul să înălțăm cu hotărâre din calea noastră complicațiile inutile.

Oricât de curios ar putea să pară, pseudo-noutatea și gândirea banală sînt fenomene de esență comună (schematică) și care se condiționează reciproc. Critica noastră n-a analizat suficient, la timpul său, schematicismul ca fenomen complex, combatînd aproape

exclusiv paosul exterior, verbalismul, discursivitatea (aspecte ale „gîndirii banale”); așa se explică faptul că, în dorința de a evita (sau îndrepta) greșelile amintite, unii poeți — și nu numai tineri — au nimerit în mreaja noutății iluzorii, adoptînd drept armă de luptă împotriva unei latură a schematicismului, altă latură a aceluiași fenomen. Cele câteva exemple pe care le-am citat în cuprinsul articolului de față, s-ar putea înmulți.

Pînă acum m-am referit mai pe larg la problema falsei noutăți și aproape deloc la pandantul său — gândirea banală. Aș vrea să spun câteva cuvinte despre natura intimă a relațiilor dintre aceste două laturi ale schematicismului, extrem de nochie pentru căutătorii de noutate a căror busolă nu funcționează cu precizie.

Desigur, ilustrînd, voi căuta să respect pe cit posibil principiul referirii la activitatea unor oameni talentați, căci disputa cu diletanții de profesie ar fi un nonsens.

Îată-l pe Alexandru Andrițoiu — care nu mai este chiar un tânăr poet plătind tribut falsei noutăți de „expresie”:

„M-am reintors în Transilvania / Să-mi revăd munții și buciurii. / Pe sub casa noastră / eu și îndrălia. / Tot la fel se plimbă alături, Crișul, / Lacrimile pe picior de departe / Duse de-amîntă, de vreme, de ape / Am rămas acasă doar pleoapa / Peste ochii gemeni cu lumina. / Și ce-a mai rămas? / Fără-nicioială / Andersen în rafturile strimbe, / Rochiile Anei Karesina / Intre pagini pururi răsfăcote / Și scrisuri în fotografie / Și un cer nemăvăzută de-albastru / Peste care, surzind, Gagarin / S-a-nvîrtit rapid în jurul lumii.”

(Reîntoarcere — Tribuna, iunie 1961).

În ce constă falsa noutate? După părerea mea, autorul renunță aici la sistemul de comunicație directă cu cititorul, la imaginea izbitoră, la conjugarea prin violență (gen Beniuș, și poate, mai adinc, Arghezi) a unor elemente de vocabular. Această renunțare se explică, pentru mine, prin aceea că accentul nu mai cade pe ideea generoasă, de

largă rezonanță, cum ne obișnuise Andrițoiu în cele mai bune realizări ale sale, ci pe senzația limitată și limitativă, pe notația vagă, lipsită de forță sugestivă; însuși versul, fără a se dizolva literalmente, ca la corifeii falsei noutăți, prezintă stîngăci supărătoare (picioarea lipsă, aritmii nefondate etc). În ansamblu, avem de-aface cu o poezie de tip vechi, așa cum se scriau desule între cele două războaie — plus două-trei versuri în final care, oricît de subțilii ne-am dori, n-au nici în clin nici în mîinecă cu precedentele.

Același autor care ne-a oferit realizări remarcabile în domeniul poeziei cătănești „de tribună” și ale cărui explozii de sinceritate, de patos autentice au înfulețit nu o dată pe cititori și auditorii — publicați. În ultimul timp, diferite mostre de „gîndire banală”, de plătitudine rimate, îată finalul poeziei Vigilență:

„Partinătate, incandescentă, / prezența-a destinului meu, / dă-mi via ta vigilență, / să fiu ager, omniprezent și același mereu” sau pe acela al unui poem realizat, de altfel, la un nivel general mai ridicat:

„Jur împrejur și în suflet parăditul / se contopea cu lumina cea mare / Lenin murmură: „Invățați! Invățați!” / Noi dădeam lecții de-alfabetizare”.

Dacă în primul exemplu (Reîntoarcere) Andrițoiu ne-a dat prilejul să ilustrăm pseudo-noutatea, aici ne înțelînim, după părerea mea, cu mostre de pseudo-actualitate, cu transcrierea aproximativă, în versuri a unor idei politice de mare însemnătate.

Tin să precizez că nu consider poezia lui Andrițoiu, cu toate inegalitățile ei flagrante din ultimul timp, ca fiind reprezentativă pentru una sau alta din erori în discuție. Am dat însă aceste exemple, pentru a demonstra că falsa inovație și gîndirea banală sînt alt de înrudite, înțel pot coexistă la un moment dat în creația aceluiași autor, respectiv, a talentatului nostru tovarăș, Al. Andrițoiu.

Gîndirea banală, pseudo-actualitatea exprimată în versuri constatative, devine pe zi

ce trece mai anacronică, mai greu de suportat în paginile publicațiilor noastre literare. Ce să facem cu asemenea înșiriri „corecte”, cărora n-ai ce să le reproșezi din punct de vedere al conținutului, dar nici din acela al „poeziei” — aceasta lipsind de desăvîșire:

„Am votat pentru săgeata hulubului în larguri, / pentru tîria betonului turnat în palate, / pentru noile cargouri cu pasnice catarguri / pentru antenele înfipte pe case noi, la sat!” / Am votat pentru omul ce va strîni atomul, / gigantica-i putere urînd-o pentru viață, / cînd vom rodi sub raza-ni mie strășnice cernoziomul / iar în pustiu vom crește întinderi de verdeață” — și așa mai departe — trei strofe încheiate.

(N. Tăuș — Am votat — Gazeta literară, martie a.e.)

Cineva ar putea spune că în asemenea versuri ca acestea de mai sus, este vorba despre fenomene foarte noi și foarte importante din viața societății noastre contemporane. De acord, așa adăog, însă aceasta nu se întîmplă cu mijloacele poeziei, sau, în cel mai bun caz, cu niște mijloace anacronice, perimate. Avem de-aface, cred, cu o falsă actualitate, cu înregistrarea superficială a faptelor, fără încercarea de adincire, de dezvăluire a esenței fenomenului social.

Mi-aș permite o nouă paranteză. După opinia mea, generația care se maturizează în anii socialismului are, probabil, un alt fel de romantism decît cel care au trecut, fie doar cu zîmbetul adolescenței, prin cînt de umbră al capitalismului. Aceștia au păstrat, probabil pentru totdeauna, deprinderea exclamativă uimite, admirative, entuziasme — adesea, la modul zgomotos — în fața elementelor noi ale vieții. Dimpotrivă, majoritatea celor care nu știu ce-i aia „exploatare” decît din cărți, consideră noua stare de lucruri drept ceva fîșe, așa cum ni se pare normal ca, respirînd, să tragem în piept aer și nu vapori de mercur. Și prima circumstanță și a doua prezintă, pentru poet, avantajele și dezavantajele lor. Ceea ce vreau să subli-

nizez este faptul că entuziasmul exclamativ propriu, în mare măsură, poeziei noastre din primii ani după 23 August 1944, acel entuziasm care a caracterizat creația multora dintre noi cu laturile ei bune și slabe, pe care nu le idealizăm dar nici nu le renegăm (pentru asta e absolut necesară absența caracterului!) — nu mai poate fi suficient pentru a exprima ziua cea nouă a țării. Eu unul m-am convins de acest adevăr în urma unei experiențe deșul de anevoioase. Dar la drept vorbind, nu simt nici un imbold să mă înnoiesc cu asemenea „trouvailluri” ca proza scărîțată despre stări transcendentele sau psalmodierea versificată a adevărilor importante. Acesta, însă, este un punct de vedere personal. Mi-am permis să fac câteva observații mai dure cu privire la poezia falsei actualități, pe care o practică unii poeți din generația mea, deoarece consider că acest mod de a trata problemele „la zi” — cum s-ar zice, apa la moară tendința contrarii — pseudo-noutatea și gîndirea banală mergînd, cum am văzut, adeseori mîna în mîna.

Cred că, în acest sens, fac un prost serviciu asemenea lucrări ca poezia lui Ștefan Iures despre întrecerea brutărilor apărută recent în Scînteia Tineretului, sau aceea a lui Traian Coșovei „Plini de mîreție sînt țărăni...” din Contemporanul nr. 27 a.e. În legătură cu aceasta din urmă, aș avea ceva de adăog.

Desigur, și autorul și redacția au avut cele mai bune intenții publicînd lucrarea respectivă. Ei și-au zis, probabil, că aceasta răspunde unei probleme actuale, fiind axată pe o temă centrală a construcției socialiste. În realitate — cred eu — și autorul și redacția au greșit grav, obținînd un rezultat exact contrariu celui dorit.

„Plini de mîreție sînt țărăni cînd / însușește de clasa muncitoare, / își potrivește pe umeri lor mari / însemnate planuri de stat, planuri de producție, / îndrăznește pla-

nuri de transformare a naturii...” și așa mai departe.

Pe bună dreptate, ne punem întrebarea: avem de-aface cu o lucrare artistică sau cu o expunere politică în fraze întortocheate?

Iar cînd mai înțelîm și asemenea afirmații, cum că țărăni... „oprosit pămînt pe care-au robit / într-un urias, mîndru combinat și-l transformă / și cu livezi tinere, cu lanuri imense, / cu splendide neamuri de vite îl impodobesc” sau că, același țărăni, printr-o stranie operațiune, se conectează la masele sistem energetic republican — nu putem decît să repropunem redactorilor secției de poezie de la Contemporanul enorma lipsă de exigență, care îngăduie apariția unor asemenea modele de gîndire banală, în halna pseudo-actualității.

Poate voi fi întrebat — Dar bine, lipsuri de această categorie (adică de ambele, atât pseudo-inovație, cît și gîndire banală) nu se întelînesc și în paginile „Luceafărului”? De ce publicați astfel de poezii, dacă sînteți în principiu împotriva lor?

Pentru că — voi răspunde — așa cum ne învață teoria și practica literaturii realist-socialiste, asemenea probleme nu se rezolvă prin decret, prin măsuri administrative, el printr-o sistematică și intensă muncă de educație politică estetică, îndeosebi în rîndurile tineretului. Mie, personal, pot spune că mi-e foarte clar că aceste căutări, cu toate erorile și deficiențele lor, izvorăsc din tendința de a lărgi modalitățile de expresie, de a cînta, în registre cel mai variate, marea temă a vieții și artei contemporane, drumul spre socialism. Este desigur rău că o parte din tinerii și nu tocmă tinerii noștri poeți, își însușesc o dată cu formele și un conținut discutabil (aici separația formă-conținut este, evident, pur instrumentală). Inutil să adăog că principala răspundere revine criticii literare, care lasă prea adesea pe cei tineri și entuziaști să-și însoașă forțele în căutări sterile.

Dan Dașliu

A doua dimineață

„...și se porniră vînturi, ori zărea le-a iscat, / prinzîndu-mă imensa lor viltoare, / și cerul printr-o noară curgea amestecat, / simțeam privirea-i amenințătoare.”

Străluțgerară ape albastre mari lumini. / A fost o revărsare pînă la-nalte creste, / cu înclăștrii omare, de aspre rădăcini, / pîrîndu-mă-n neșire fără să prînd de veste.

Jur cîntecul, din toate a strîns cite ceva, / învîlmîndu-mă în fel și fel de chipuri, / și l-am crezut o oază, un tîm, dar nu era, / în lumea mișcătoarelor nisipuri.

De-avalmă adunîndu-și izvoarele ivite, / am dat ades de miluri în largul necuprîns; / amirile de zbatuți să-mi fie domolite, / înși căutăm furtuna în zare dinadins...

A doua mea trezire e calmă, fără vînt, / dar ce adinc e nîl gîndirii și ce clar. / Adevărul zbucium abig acum îl cînt, / cînd picură din palme, în versuri, stropi de jar.

Victoria Ana Tăușan

Clipa deplină

Soarele meu s-a urcat la amiază / Și umbra mi-e o ghemuit la picior... / Cu un cîntec blind și-ascultător. / O, soare al meu, soare l / Bucuria luminilor tale / Mă-ndeamnă, de-acuma, / Pătîmășă / La zbor.

Asemenea mie, / Nimic nu mai are umbră / (Acele urme-ale necunoașterii, moarte l) / Din tot ce gîndesc și ce mă-nconjoară... / Privirea-mi pîrîndu pînă departe, / Ufătoră, / Ufătoră.

O, soare l / Clipa deplină, / Cînd între flori și-ntr-o stele, / Sînt săgeata de aur / A viselor mele l

Petre Gholmez

S-AU AȘEZAT toți nouă jos, la dogoarea focului. Încît pe fețele înnegrite de vînt și de pămînt le jucău reflexe rosice.

— Și cum e, mă Stancule, nu vrei să te spui cine te-așeză inimii?

Atunci Stancu a băgat mîna în buzunarul de la dreptul pufoaicei și a scos rîzînd o fotografie.

— Aștîno-întîi lui Hariton.

Hariton a privit-o lung, din toate părțile și a dat-o mai departe fără să spună mai mult decît „măda e frumoasă”. Dar Hariton o cunoștea, la fel cum o cunoștea toată în afară de el. Decă a înșel, decă a tresărit. A închis puțin ochii privind-o printre gene, apoi a oftat. Și așa, ca-ntr-o doară, pe tonul cel mai firesc, a-ntrebat:

— O cunoști de mult?

— Da, a răspuns Stancu, mirat că e întrebat tocmai de cei care îndeobște nu obișnuie să spună nimic. S-ar putea spune chiar că cînd era cit buric de destul.

— Și vă iubii?

Stancu a ridicat din umeri încucut în fața unui astfel de interogatoriu neașteptat.

— Păi eu cred c-o iubesc.

— Cum așa, cred c-o iubesc! Dar ea te iubeste?

— Asta n-am de unde s-o măi știu. Dar eu cred că nu iubeste și ea, c-a venit cu mine de bună voie și neslîdită de nimeni.

— Nu e de ajuns, Stancule. Dragostea n-are jumătăți de măsură. Ori tot, ori nimic.

Uite, eu eram ceva mai mic decît tine cînd am dat peste ea. Abia-mi mijise mustața sub nas, în primul an cînd am devenit tractorist și fussem trimis într-un sat din mijlocul Dobrogei. Lanurile-i spune satului. Eu eram cu tractorul și altul cu batona. Pedunculii erau gospodării colective ca acum, și combină nu văzusem nici eu. La trerierat, mare lucru nu prea aveam de făcut. Porneam tractorul, se învîrtea saiba și n-aveam grijă decît să-l opresc cînd îmi cerea batonul. Restul timpului mi-l pierdeam pe la bascula de cîntărit sacii, sau dădeam cite-o raită pe la spatele batonului. Acolo lucraam mai ales fete înfășurate pînă peste nas în basmale negre, cu o șliță dacă or fi zine sau cîme. O dată trec pe lingă ele și le-arunc o vorbă, așa, în glumă:

— Mai repede fetelor, mai repede, că vă-ngroapă paiele de vă duce țirîșul în sîră.

— Dacă ai fi cavalier, ai lua furca din mîinile fetelor și nu te-ai mai plimba ca vodă prin lobodă. Tine furca și să vezi cînd ești de viteaz. Și m-am pomenit dintr-o dată săgît ca o veveriță și s-a cuibărit lingă șira cu paie, la umbră. La prînz, cînd m-am duș să opresc motorul, eram frînt de oboasă. M-am dat alături pe-o grămadă de paie, să-mi odihnesc oasele.

Atunci, de unde, a apărut chiar fata aceea, cu două oale și o legăturică.

— Ce-i nene Radule, ai oboșit? Așa e că-i greu la furcă, mi-a zis ea. Uite, țî-am adus de mîncare.

NOUAPTEA, PE CÎMP

A șternut un ștergar, a pus pe el o strachină cu mîncare de cartofi, că parc-o văd și acum, și pine albd.

— Mîinecă nene Radule, ce mai stai? Sau nu-ți place mîncarea gătită de mine?

În urmă m-am gîndit că n-avusesse timp s-o gătească ea, că doar tot timpul seătuse sub pologul de paie. Dar puțin îmi păsa de toate alea atunci. Îmi suna rău la ureche doar vorba ei, „nene Radule”. Că nu era mai mică cu mult decît mine.

— Ți-e rușine de mine, nene Radule, de-ala nu mîninci? Așa tractorist ești matale, să te sfiești de-o fată? Uite, dacă vrei, mîncăm amîndoi. Și a mai seos din legătură o furculiță.

Abia după ce-am isprăvit de mîncat, m-am uitat mai bine la ea. Mai bine nu mă uitam. Da' acum ce să mai fac? Ce-a fost, a fost. Era frumoasă, mă Stancule, că de prima dată mi-am zis că nu mai e alta ca ea să-i semene.

— Ce mă privești așa, nene Radule, vrei să mă deochi? Și și-a luat repede legăturica și a zbughit-o. Eu am rămas în grămada de paie ca un prost. Pe urmă am văzut-o mereu. Și ea, de cite ori trecem pe la spatele batonului, se uita la mine și-mi făcea semne.

Eu n-o băgam în seamă și n-ai răspundeam.

Nu mai că într-o seară, cum stăteam eu așa într-un culcuș, gata de culcare, mă pomeneșe iar cu ea.

Bună seara, nene Radule. Nu e așa că nu te-asteptai la musafiri?

— Drept să spun, nu mă așteptam deloc.

— Nu ți-e urit să dormi singur, nene Radule? Pe aici umbăleiele. Tot așa i-a luat vederea, acum trei ani, lui moș Pandele, cînd păzea bostana, în locu-asta.

— Nu mi-e teamă, fată frumoasă, i-am răspuns eu. Și dacă mai ești și tu lingă mine, am și mai mult curaj.

— Eu am venit să-mi caut furca, că mi-a luat-o țirîșul în paie, și cînd colo dau de matale.

— Ce să-i faci? Așa e țirîșul. Ți-am spus eu să ai grijă.

— Mda, numai că pe mine nu vreau să mă la țirîșul.

— Dar ce vrei?

— Vreau să mă fac tractoristă, nene Radule. Am auzit că pe-acolo pe la semeteu lucrează și fete.

— Asta așa e...

— Apoi s-a așternut între noi tăcerea. Dar la o vreme ea zice către mine:

— Ce mi-ai groasă ai, nene Radule! Parcă ai lucrat la piatră. Toți tractoriștii au brațele așa de tari, nene Radule!

Nu știu, i-am răspuns eu. Atunci am cuprîns-o în brațe, că-mi închipuiam c-o strivesc. Nu mai rămăsesse nimic din ea. Dar nici eu nu mi-știam de mine.

Cînd ne-am trezit din pologul de paie, luna era sus și la lumina ei i-am văzut ochii plini de lacrimi. Tăcea și plîngea.

— De ce plîngi?

— Plîngea cu sughițuri.

— Ce mi-ai făcut, nene Radule? M-ai nenorocit. Acu ce mă fac eu? Cum mai scot capul în lume? M-am umplut de rușine.

Trebăia să spun ceva, dar nu știam ce. — Lasă, i-am zis eu într-un țirîșul. Om vedea noi cum o scoatem la capăt.

— Nu mă mai due acasă. Să faci ce știi cu mine. Mai bine mor aici, decît să m-arate lumea cu deștu.

Mi s-a făcut milă de ea. Simțeam că ochii ei albaștri mă ard.

Am început să discutăm despre altele. Am așlat mai întîl cum o cheamă, că nu știu stăteau pe gînduri încotro s-o apuce. Satul era în fierbere. Stațiunea urma să înființeze în gospodărie o brigadă de mașini permanente și trebuia asta îmi revenea mie și altora. Atunci i-am zis Lisandrăi:

— Trebuie să faci și tu cere-re să întri în gospodărie.

Ea mi-a aruncat niște privi-

ri piezișe, așa cum n-o văzusem niciodată că se uită la cineva. Am crezut că nu mă înțelege și am început să-i explic din nou.

— Faci ce vrei, nu mă interesează, a zis ea în cele din urmă. Nu fac nici o cerere.

Am simțit că mă cuprînd frigurile. Parcă mă lovisc cineva cu un par în moalele capului. Ea a căzut pe gînduri, și a uitat la mine și a zis din nou:

— Dacă trebuie neapăr să fac cerere, fă-o tu, dă-o în numele meu și o semnez.

Și așa am făcut.

Primăvara am tras niște arături așa cum nu se mai văzuseră niciodată. Rămînea șanț pe brazdă, Cormană a trunca pămîntul de la fund, ne grunța și bun să-l pui pe rană. Și-au ieșit pe urmă niște bucate că țî-era frică să întri în porumb.

Nu mai că vezi, nu-l e dat omului să aibă numai bucurii în viață. Tot în primăvara aceea, cînd trebuia să-ncepă praștia de mîna și era nevoie la gospodărie, îi zice Lisandrăi:

— Trebuie să mergi și tu la sapă. Și președintele și-ai trimis femeia. Nu se poate altfel.

— De-ai țî-ai asurat cu mine, să mă trimiți la colectiv, cot la cot cu totu țî-ai? Pe urmă s-a trîntit în pat, a pus capul în pernă și a început să plîngă.

N-a fost chip s-o urnesc pe Lisandra la gospodărie. Vreo două săptămîni aproape că nici la masă nu ne-am vorbit. Aveam sufletul negru în mine.

Apropie că nici la masă nu mi-mă venea să stau. Pe urmă s-a-nțiplat să spre toamnă, m-am apucat să fac casă, cîștigasem bine și mă mai ajuta și stațiunea cu meșteri. Lisandra venea în fiecare zi, cerea meșterilor să-i ajute cu ce poate, gîtea mîncare pentru ei și-i invita la masă. Era, cum s-ar spune în lipsa mea, un șef de șantier acolo. Și s-a ridicat casa repede, în să și s-a înțiplat să stăte în ea.

Am dus-o așa pînă într-o primăvară. Era la a doua praștia a porumbului cînd am venit acasă frînt de oboasă. Toată ziua lucrasem cu cultiva-torul, că nu-mi arsesse nici de mîncare. Era o arșiță ne-mai-pomenită și simțeam că porumbul țînește după apă. Dar de unde ploaie, că cerul era ca stîcila de lîmpeze? Trebuia să-i dăm zor cu praștia.

Cînd m-am întors acasă, nevastă-mea s-a purtat mai frumos ca niciodată. Eram plin de praf și de motorină din creștet pînă-n călcîie. Imi intrase pînă-mîntul și-n suflet. Am găsit acasă apă caldă, mîncare pe masă, patul făcut. „Ce mult face să fie cine să-ți aibă de grijă” — mi-am zis eu și nici nu m-am sîlîț să-i spun, pentru a-i multumîi într-un fel.

— Și cînd te gîndești că sînt mulți amărîți pe lume, care n-au un pat, un colț de casă al lor, mi-a răspuns Lisandra. Uite, inginerul nou care a venit acum la GAS, căuta astăzi o cameră de închiriat. N-a găsit la nimeni. Mi-a zis și mie dar eu i-am spus că să te-ntrebe pe tine. Tu ce zici? Tot să degeaba camera de lingă drum. Și cînd și-o face vreun rost...

M-am uitat adinc în ochii ei, să văd dacă nu mă înșee și altceva decît ceea ce se spunea.

— Mda, i-am răspuns eu. O să vedem... Acuma hai să

dormim, că miine trebuie să mă scol de noapte. A doua zi am lucrat pînă către miezul nopții, la lumina farurilor, și terminăm. Cînd am venit acasă, Lisandra mi-a ieșit înainte:

— Știi, i-am primit totuși la noi. Știam că pînă la urmă n-o spunea plîngînd că arată lumea pe uliță și i-au ieșit vorbe urite.

Imi părea rău de ea și nu-mi venea s-o las așa singură.

Începusem să ne facem planuri. De cite ori pleca lumea de la batoză, noi rămîneam lingă o șiră de paie. Priveam luna cum răsărea, numărăm primele stele care apărău, pînă nu le mai pridgeam și ne gîndeam cum o să fie cînd om fi noi singuri, la casa noastră. O să muncim amîndoi, ziceam eu și o să ne facem casa chiar din primul an. Și pe urmă ce vedea noi. Așa că după ce s-a terminat treierîșul, am luat-o pe Lisandra cu mine și-am plecat la ai mei, să-și vadă nora.

La ai mei n-am stat prea multă vreme, cu toate că bietul tata nu mai conțenea ca să rămînem acolo, că s-a înființat și la ei un semeteu și vorbește el cu directorul să lucrez în sat. N-am vrut, știam că mă aștepta tovarășii în Dobrogea.

Am luat mai întîi o cameră cu chirie la ea în sat, la Lanurile. Cînd ne-am întors noi, tocmai se punea la cale înființarea gospodăriei colective.

Se adunaseră cîteva cereri, alții stăteau pe gînduri încotro s-o apuce. Satul era în fierbere. Stațiunea urma să înființeze în gospodărie o brigadă de mașini permanente și trebuia asta îmi revenea mie și altora. Atunci i-am zis Lisandrăi:

— Trebuie să faci și tu cere-re să întri în gospodărie.

Ea mi-a aruncat niște privi-

LIANA PETRUȚIU

La arle

luceafărul

SEMNICATIILE UNEI ÎNTILNIRI

POEZIA — DRAGOSTE DE VIAȚĂ

ALEXANDRU DEMENTIEV

MARGARITA ALIGHER

MAXIM TANK

Poezia este prin excelență tinăra, tinerețea în esența ei este poetică. Aceasta înseamnă că poetul ca artist trebuie să se mențină mereu tânăr, iar tineretul, în viață, să cultive poezia. De fapt, în cazurile fericite, așa și este.

Frecevența cazurilor fericite, însă depinde și de avântul social care cuprinde masele populare.

Este neîndoielnic că în condițiile revoluțiilor socialiste avântul maselor e mai mare ca oricând, nelăsând în afară decât pe exploatarea muncii omenești. În consecință, acestor epoci, istorice, le aparține mai mult ca altora tinerețea și poezia.

Devine tot mai vădit că pe drumul acestei tinerețe sportivă avânt revoluționar și de optimism poetic, când setea de pace generală se împletește cu cel mai înalt progres științific și tehnic, cuprinde treptat toată omenirea.

De fapt, când se spune: comunismul este primăvara omenirii, aceasta și se spune, anume că poezia și tinerețea capătă caracterul de universalitate.

Dar nu-i destul, calendaristic, să fii tânăr ca să te bucuri de-a dreptul de calitatea de poet nici să scrii pur și simplu versuri, tinăr.

Dacă tinerețea i se dă, măcar o dată, fiecareia, poezia nu este ploaia de aur ce vine singură peste capul tău. Mai curînd ea este lina de aur care se cere căutată sau, poate, tunelul pe care poetul îl sapă prin neguroasă și tumuloasă vremelnicie, ca să răzbească la lumina nemuririi artistice, unde și tinerețea devine perpetuă. Cu un cuvînt, poezia este trudă. Dar o trudă răsplătită din plin, atunci când, la capătul căutării, toaieul de drum îmmușurează de-odată și din frunze de laur. Căci poezia atrage gloria ca floarea albă-nie. Total e numai să n-o cauți într-adins. Într-adins trebuie căutată numai frumusețea tinereții — a vieții, trebuie înțeleasă și adunată ca polenul din flori, pentru a fi transformată în miere stoarsă cu grijă în giugurile mlărmate ale fagurilor cuvintului.

Poetul este și Făt-Frumosul plecat după Ileana Cosânzeana în lume — floarea albă-nie a poeziei vieții — și harnicul Meșter Manole care-și zidește propria

de Mihai Beniuc

iniuă în cele mai minunate clădiri, nesupusele la piere capodopere ale graiului omensc potrivit în clișee și întrușchipeare a omenscului însuși.

Gîndindu-mă la truda mare ce-i așteaptă mai ales pe tinerii poezii în drumul său, chiar atunci s-au poate tocmai atunci cînd i se cere și el vrea să cînte pentru însăși omenirea toată, și cîntă pe cel mai umil, nici pe cel mai rar cercetat de zina succesului, ca pe un sisif, ce ridică pînă a proape de culme mesajul poetic, același cu năzuințele mari ale omului, pentru ca apoi să se rostogolească pietrol la poeziei marelui și muncă să treabluie să fie reluată de la început. Pe drumul poeziei nu există pași pierduți, atunci cînd pe bară explorărilor sale poetul înseamnă cu grijă „Aici roca nu poartă semne de minereu de pref”, iar unde e viață în avînt este și vină de aur pentru poezie. Ea se cere exploată și ficcare poet își are lampa sa de miner — talentul său specific — și sculele sale proprii, priceperea înșușită cu învăt îndelungat.

Iar odată și odată fiecarei poet îi este dat să găsească abajatul bogat în minereu sau metalul masiv, chiar dacă ar fi să fie o singură dată în chipul unui bulgăr de aur, jucat apoi în soare.

Criticii care nu ar înțelege acest destia al poetului și mai ales al poetului tinăr, ar merita să aibă soarta lui Tantal, de ale căru buze se toase să-apropie apele, dar fug înainte de-a fi atinse, sau spre a căru gură flămîndă se lasă creanga cu fructe coapte, dar se înalță înalțate de-a fi apucate.

Dar și poetul, oricare ar fi el, nu trebuie să uite vechile zicători: nu-i ajut tot ce scîlpește, nu tot ce zboară se mînaie.

Poezia cea bună poate să aducă, nici vorba, și onorarii, dar ea trebuie să aducă în primul rînd bucurie celor ce o citesc și apoi onoare celui ce-a scris-o. Restul este totuși secundar.

Lui Malakovski poezia sa i-a adus gloria de-a fi poetul cel mai distins al Marii Revoluții din Octombrie, cînd el însuși se mulțumea cu câteva cămăși curate și bine călțate și se stră-

duia din săpături să slujească graiului cauzei leniniste în istoria timpului:

„Întreaga mea răsănătoare forță eu ție țea dau tu, clasă-a atac.”

Aceasta o spunea el și aceasta a făcut-a. Restul a venit de la sine.

Consfătuirea recentă de la București asupra problemelor poeziei între poezii sovietici și romini a avut darul să facă să joace în soare, ca un diamant cu multe fețe, graiul muzelor timpului nostru: poezia pusă în slujba popoarelor ce construesc socialismul și comunismul, a popoarelor luptând pentru pace și pentru cuceririle cosmosului.

Dacă fiecare din cei ce au participat la dezbateri (și foarte mulți tineri au fost de față) a înțeles că baza de pornire a poeziei este contemporaneitatea, înțelegînd prin aceasta ideile mari și năzuințele cele mai omenești ale timpului, atunci țelul nostru a fost atins: noi opere poetice se vor desprinde din orbite nemuririi paia astă.

Cel puțin baza de pornire pentru noi zboruri a fost largită și consolidată, sub flamura desfășurată a prieteniei dintre poezii din Uniunea Sovietică și poezii din România.

Poezia, pe urma întilnirii noastre, a sîngă. Iar unde oștișea poezia, cîștigă dragostea de viață. Nu e puțin.

LA IZVOARELE ARTEI

Diversitatea și bogăția problemelor abordate în referatul academiicului Mihai Beniuc și în același Alexandru Dementiev, precum și în intervențiile numeroșilor participanți la recentul colocviu despre poezie, oferă, pentru multă vreme, teme și prilejuri de meditație fecundă, privind problemele fundamentale și căile de îndoire ale liniei realității-socialiste, îndelungate experiențe personale, obținute de poezii sovietici și romini, aceste dezbateri au adus contribuții însemnate, referitoare la preocupările cele mai actuale ale frontului literar comunist. S-au exprimat răspicat și competent păreri privind rolul personalității poetului în creația artistică, raportul dintre inovație și falsă inovație, modalitățile de exprimare a celor mai diverse teme din actualitate, rolul criticilor literari în promovarea poeziei actuale, izvorul din preocupările oamenilor muncii și adresată lor.

S-a discutat cu seriozitate, în spirit critic și autocratic, într-o atmosferă creatoare, plină de răspundere și animată de dorința de a afla în comun, în lumina esteticii marxist-leniniste, mijloacele cele mai eficiente pentru ca poezia noastră să pătrundă adînc în sufletul omului, să-l înalțe, să-l fie prieten și tovarăș în fiecare clipă. Deaceia cum era și firesc, baza discuțiilor, a stat una din problemele fundamentale ale literaturii: legătura permanentă cu realitatea, cu viața celor ce muncesc, integrarea organică a scriitorului în tumultul datător de forță al construcției socialiste. Acest postulat esențial al esteticii realist-socialiste a fost subliniat încă o dată cu înșușire de participanții la discuții, care au arătat, adeseori cu exemple concrete, la ce rezultate pozitive poate duce respectarea lui și ce consecințe negative poate avea pe de altă parte, în lipsa lui, adreșindu-se pe deplin numai unui cerc îngust de „aleși”.

S-a desprins, astfel, limpede faptul că toate discuțiile privind nouitatea, mijloacele artistice și originalitatea poetului nu își află finalitatea dorită, decît atunci cînd parasesc din această preocupare pentru călindirea directă, operativă, multilaterală a zilelor glorioase pe care le trăim și se întorc după o lăunioasă și amplă traiectorie a ginului — tot la izvoarele artei: viața omului contemporan, constructor al socialismului. Declarațiile sterge sau emfatic, generalitățile banale, plătirea în abstract și doleanțele incerte, pretențioase, sint rodul izolării artistului de viața sau al unor impresii superficiale, culesse întâmplător, fără participare intensă și discernămint lucid. Numai viața poezie germină imagini proaspete, inedite, numai forța realității contemporane îi fereste pe scriitorii de epigonism, de ascuțenie, de repetarea obsoaitoare, ca și de folosirea zadănică a unor procedee artistice artificiale, demult desuete.

Despre profundul adevăr al acestor principii vorbesc în mod categoric, succesele cele mai de seamă ale poeziei sovietice și romine, ale poeziei universale în general, care au reunit, adeseori, în discuție ca mărturie incontestabile ale acestei cerințe vitale pentru înfiorarea artei și literaturii.

Cu îndreptățită mîndrie s-a subliniat în discuții nepuizabila poezie a vieții contemporane, lărgirea orizontului filozofic și artistic, al posibilităților de cuprindere, din ce în ce mai vaste, din bogatul univers sufleteș al omului socialist. Privind lucrurile din unghiul exigențelor eticilor al vremii noastre, imperativul paritnății, al calității, al unei expresii artistice desăvîșite, mereu mai încărcată de ginurile și sentimentele omului nou, ne apar tot mai acut toate pentru toți poezii înrolate, sub stindardul larg desfășurat al păcii și socialismului.

I. D. Bălan

POEZIE ȘI PRIETENIE

Întilnirea cu poezii sovietice a constituit un prilej de amplă meditație asupra problemelor poeziei. Un poet se autodepășește nu numai scriind, ci și reflectînd cu simț de răsăndere în fața timpului, asupra scriiturii sale. Cu atît mai mult devine evident acest fapt, atunci cînd poezii de factură deosebită se înfrînce pentru a-și împărtăși unul altuia ginurile și, legate de sarcina lor năbită de cunoaștere a sufletului omensc. Cadrul recentei discuții despre poezie a fost însă cu mult mai larg, căci înțilnirea a marcat un contact permanent și așteic între două literatururi surori, angajate deschis în marea bătălie pentru comunism.

Contactul nemijlocit cu reprezentanții poeziei sovietice, a însemnat pentru noi, poezii tineri, o experiență de viață și de creație în același timp. Am asistat la schimburi de opinii necesare și frățești, care ne-au ajutat să aflăm răsănduri și confirmări lucide ale propriilor noastre căutări în poezie, ale dorinței noastre entuziaste de a reflecta cu mijloacele litericului rea-

litatea socialistă. S-a afirmat cu acest prilej, încă o dată, necesitatea creării unei poezii în care să vibreze noblețea spirituală a omului contemporan, a unei poezii în care sensurile generose ale timpului nostru să străbată ca niște linii de forță cîmpul individualității creatoare.

Mihai Beniuc a sintetizat în raportul său această problemă atît de complexă a relației dintre artist și epocă: „Poezîi noastre, angajate în coordonatele timpului său, trăiesc într-o sferă mai largă decît dimensiunile reduse ale individualului, decît orice îngustimi ale individualismului său, iar razele lăunioase emanate de opera sa, străbătute de simfămintele majore ale omului contemporan și de ideile și idealurile mari ale umanității sint incomensurabil mai mari decît umbra sa. Ele se proiectează spațial pe arena internațională, iar temporal în viitor. Prin aceasta actualitatea devine poezie, iar poetul devine actual”.

Într-o esență, poezia realismului socialist tinde către o cit mai largă adevărate realitate, dar o realitate în

necontenită prefăcare, plină de dinamismul care caracterizează drumul societății omenești spre idealul comunism. De aceea, transfigurarea artistică a realității nu se poate concepe aș decît în sensul acestei mișcări. Tocmai acest fapt determină caracterul de nouitate al poeziei noastre, sentimentul de înstăpînire treptată, a unor teritorii vaste, necercetate încă, pe care îl încercăm poezii, așezîndu-se la masa de scris.

Vorbînd despre nouitatea rezolvărilor artistice, criticul Alexandru Dementiev, conducătorul delegației de scriitori sovietici, a exprimat un adevăr incostestabil, afirmînd că „atunci cînd un scriitor talentat are ce spune, el găsește întotdeauna și cum trebuie să spună”. Am simțit, în preajma poezilor sovietici, suflul inovator al unor creații căutări entuziaste. Din intervențiile Margăritei Aligher, ale lui Maxim Tank, Alexandru Iașin, Viktor Bokov, am înțeles că ne aflăm în preajma unor noi opere importante ale poeziei sovietice. Le așteptăm cu bucurie căci succesele tovarășilor te obligă să devii tu însuși mai va loros, mai bun.

Cezar Baltag

PREZIDIUL CONSĂTĂRII

COLOCVIU DESPRE POEZIE

Recenta consfătuire dintre poezii romini și o delegație de poezii sovietice este menită să se înscrie printre cele mai remarcabile fenomene ale vieții noastre literare. Vreme de 3 zile, la Casa Scriitorilor „Mihai Sadoveanu”, am fost martorii unei rodnice întilniri. Reprezentanții ai poezilor comunismului, frunțași ai literii noastre, precum și o seamă de tineri poezii au „convorbit” despre poezie, despre creație. Spre bucuria noastră, a tuturor, la lucrările primei zile, cînd s-au citit cele două referate prezentate de Alexandru Dementiev și Mihai Beniuc, a participat și academiicatul Tudor Arghezi, desigur, cînd cu o vibrantă alocuțiune adunarea poezilor. Salutul marelui poet, care se bucură de o largă popularitate în Uniunea Sovietică, a consacrat evenimentul ca pe o adevărată sărbătoare a poeziei.

Concret și eficient, referatul expus de primul secretar al Uniunii Scriitorilor, Mihai Beniuc, a trecut în revistă principalele probleme ale poeziei noastre contemporane, stăruind și asupra unor răspunderi în urmă. În acest sens au fost criticate tendințele de evazionism și s-a vorbit despre adevăratele noștrii a poeziei. „Pentru a porți adevărată și de adevărată poezie, glorios pentru fiecare nou drumet numai de unde începe să fie nevădit, să-și pună lăunul poezie în slujba patriei socialiste și a poporului, ridicîndu-se către comunism, către pacea și omenirea”.

Dintru început, referatul prezentat de tovarășul Beniuc a caracterizat poezia noastră de după Eliberare prin prisma poziției comune a poezilor față de realitate, ca rezultat nemijlocit al îndrumării literaturii de către partid. Elementul hotărîtor pentru înnoirea poeziei noastre a fost transformarea mediului ambiant „neîntreruptă dinamică revoluționară, cu mișcări prevăzute, cu obiective determinate, planificate, cu rapida improspătare a peisajului fizic al țării și psihic al omului, pe coordonate naționale și internaționale de o grandioasă istorică unitate”.

A cîntă aceste noi realități, a investi cu însemnate durată, adevăruri ale epocii, chipuri de oameni noi, ginđuri și sentimente specifice etapei revoluționare prin care trecem, toate acestea nu țin de conformism. Referatul a calificat conformismul ca pe o întoarcere la un trecut apus, ori ajuns în pragul descompunerii. Poziția scriitorilor noștri cei mai valoroși se caracterizează prin continua investigație a noului, pentru găsirea unor modalități de exprimare noi. Cele mai bune creații poetice, de la poemele lui Tudor Arghezi pînă la versurile unor tineri afirmați în ultimii ani, poartă amprenta noutății. Procesul de creștere nu este unilateral: o dată cu țara cresc oamenii noi, se nasc idei noi în condiții istorice noi. Poetul trebuie să țină

pasul cu viața, să aibe capacitatea de a detecta „cu un ceas mai devreme” (cuoașterea științei marxism-leninismului îl ajută să realizeze aceasta) fenomenele vieții. Neînțelegerea realității în viața țării, în actualitate poezie să gîde în ciuda talentului, la îngustarea primejdieoasă a orizontului unor creatori, la transcrierea mecanică a unor stări intime „crepusculare, infantile” în dauna ideilor. Se ajunge astfel la un primitivism al opere artistice, la manifestări sterile, anacronice. Realismul socialist ca armă vie, ca un organism viu, cu capacitatea de realizare plurală, dialectic concordată cu viața, îngăduie artistului epocii noastre să dea strălucire și farmec unor forme prozodice mai vechi, ori puțin utilizate. A discuta despre tehnica poetică, reducînd totul la controversa vers clasic — vers alb — vers liber — vers liber alb etc. înseamnă a îngusta orizontul discuției, a vălănșura în ultima instanță. Realismul socialist, în poezie, parcurgînd căi nicidecum străbătute în vremea noastră, adevărat istoric pentru a cărea fenomen care îi înălță în secolul contemporan. Potrivit idealului formulat dinvda de Malakovski, care voia ca în literatură să se manifeste „poezii mulți, poezii diferite”, în poezia sovietică se manifestă divers pe căl mărșăvire foarte interesantă personalități, care la literatura noastră, în condițiile noastre, au rămas în urmă. În țara noastră, în condițiile noastre, au rămas în urmă sau Vanșenkin, de pildă, în vorbete Prokofiev despre menirea poetului, în poezia „Prietenie, cuvintele-ți aduc mă răspăscu”:

„O, Patrie, rapozoi cu frunța arsă, Porvină, și-au îndăfat un vers sonor. Lumină peste drum îi se revărsă și fîcări ard în prepuștele lor.”

Ideea creșterii, a devenirii, a înnoirii spirituale, este prezentă în versurile tuturor marilor poezii sovietici.

Întilnirea cu poezii sovietice va fi de acum înainte, încă unul din factorii care vor creșău noile succese ale muncii noastre. Această manifestare a dovedit o dată mai mult prietenia de nezdărnăcîntă dintre scriitorii noștri și scriitorii Țării Socialismului. Pe gigantica hartă cosmică, desfășurată în spațiu, cu strune de aur și spice de griu, minile noastre se înfîlșe, plămînd un cîntec frățește. Un cîntec în care este slăvită viața omului nou, visele și pasiunile lui.

Cel prezenți au urmăriit cu profund interes expunerea tovarășului Dementiev, conducător al delegației de poezii sovietice, care a vorbit despre problemele actuale ale literaturii din țara care construiește comunismul, despre discuțiile creatoare purtate în jurul celor mai arzătoare idei ale contemporaneității, despre noua tinerețe a unor moduri de exprimare lirică, despre caracterul popular al poeziei. Alexandru Dementiev a vorbit în numele unei poezii care a dăruit literaturii universale

moment în care în Apus se vorbește despre declinul poeziei. O altă trăsătură a poeziei contemporane, trăsătură care a reieșit din plin din discuții, este că ea oferă largi, nepuizabile posibilități în toate domeniile de investigație poetică, indiferent de gen și chiar dincolo de genuri, dincolo de o dogmatică închistare în anumite și exclusive forme poetice. „Ceea ce-i esențial”, arăta Alexandru Dementiev, „este că scriitorii izbutesc să găsească rezolvări artistice foarte îndrăznețe și foarte bune... Cînd un scriitor talentat are ce spune, el găsește totdeauna și cum să spună”.

„Discuția dintre poezii romini și sovietice a atins multe probleme importante. Reflectînd asupra variatelor pășeri, care exprimă sensibilități, formae literare și gusturi diferite, dar caracteristice poeziei zilelor noastre, fiecare dintre noi s-a întors la masa sa de lucru cu idei noi, mai bogat sufletește.

„Discuția dintre poezii romini și sovietice a atins multe probleme importante. Reflectînd asupra variatelor pășeri, care exprimă sensibilități, formae literare și gusturi diferite, dar caracteristice poeziei zilelor noastre, fiecare dintre noi s-a întors la masa sa de lucru cu idei noi, mai bogat sufletește.

„Discuția dintre poezii romini și sovietice a atins multe probleme importante. Reflectînd asupra variatelor pășeri, care exprimă sensibilități, formae literare și gusturi diferite, dar caracteristice poeziei zilelor noastre, fiecare dintre noi s-a întors la masa sa de lucru cu idei noi, mai bogat sufletește.

„Discuția dintre poezii romini și sovietice a atins multe probleme importante. Reflectînd asupra variatelor pășeri, care exprimă sensibilități, formae literare și gusturi diferite, dar caracteristice poeziei zilelor noastre, fiecare dintre noi s-a întors la masa sa de lucru cu idei noi, mai bogat sufletește.

„Discuția dintre poezii romini și sovietice a atins multe probleme importante. Reflectînd asupra variatelor pășeri, care exprimă sensibilități, formae literare și gusturi diferite, dar caracteristice poeziei zilelor noastre, fiecare dintre noi s-a întors la masa sa de lucru cu idei noi, mai bogat sufletește.

„Discuția dintre poezii romini și sovietice a atins multe probleme importante. Reflectînd asupra variatelor pășeri, care exprimă sensibilități, formae literare și gusturi diferite, dar caracteristice poeziei zilelor noastre, fiecare dintre noi s-a întors la masa sa de lucru cu idei noi, mai bogat sufletește.

„Discuția dintre poezii romini și sovietice a atins multe probleme importante. Reflectînd asupra variatelor pășeri, care exprimă sensibilități, formae literare și gusturi diferite, dar caracteristice poeziei zilelor noastre, fiecare dintre noi s-a întors la masa sa de lucru cu idei noi, mai bogat sufletește.

„Discuția dintre poezii romini și sovietice a atins multe probleme importante. Reflectînd asupra variatelor pășeri, care exprimă sensibilități, formae literare și gusturi diferite, dar caracteristice poeziei zilelor noastre, fiecare dintre noi s-a întors la masa sa de lucru cu idei noi, mai bogat sufletește.

„Discuția dintre poezii romini și sovietice a atins multe probleme importante. Reflectînd asupra variatelor pășeri, care exprimă sensibilități, formae literare și gusturi diferite, dar caracteristice poeziei zilelor noastre, fiecare dintre noi s-a întors la masa sa de lucru cu idei noi, mai bogat sufletește.

„Discuția dintre poezii romini și sovietice a atins multe probleme importante. Reflectînd asupra variatelor pășeri, care exprimă sensibilități, formae literare și gusturi diferite, dar caracteristice poeziei zilelor noastre, fiecare dintre noi s-a întors la masa sa de lucru cu idei noi, mai bogat sufletește.

„Discuția dintre poezii romini și sovietice a atins multe probleme importante. Reflectînd asupra variatelor pășeri, care exprimă sensibilități, formae literare și gusturi diferite, dar caracteristice poeziei zilelor noastre, fiecare dintre noi s-a întors la masa sa de lucru cu idei noi, mai bogat sufletește.

„Discuția dintre poezii romini și sovietice a atins multe probleme importante. Reflectînd asupra variatelor pășeri, care exprimă sensibilități, formae literare și gusturi diferite, dar caracteristice poeziei zilelor noastre, fiecare dintre noi s-a întors la masa sa de lucru cu idei noi, mai bogat sufletește.

„Discuția dintre poezii romini și sovietice a atins multe probleme importante. Reflectînd asupra variatelor pășeri, care exprimă sensibilități, formae literare și gusturi diferite, dar caracteristice poeziei zilelor noastre, fiecare dintre noi s-a întors la masa sa de lucru cu idei noi, mai bogat sufletește.

„Discuția dintre poezii romini și sovietice a atins multe probleme importante. Reflectînd asupra variatelor pășeri, care exprimă sensibilități, formae literare și gusturi diferite, dar caracteristice poeziei zilelor noastre, fiecare dintre noi s-a întors la masa sa de lucru cu idei noi, mai bogat sufletește.

ALEXANDRU IAȘIN

VIKTOR BOKOV

moment în care în Apus se vorbește despre declinul poeziei. O altă trăsătură a poeziei contemporane, trăsătură care a reieșit din plin din discuții, este că ea oferă largi, nepuizabile posibilități în toate domeniile de investigație poetică, indiferent de gen și chiar dincolo de genuri, dincolo de o dogmatică închistare în anumite și exclusive forme poetice. „Ceea ce-i esențial”, arăta Alexandru Dementiev, „este că scriitorii izbutesc să găsească rezolvări artistice foarte îndrăznețe și foarte bune... Cînd un scriitor talentat are ce spune, el găsește totdeauna și cum să spună”.

„Discuția dintre poezii romini și sovietice a atins multe probleme importante. Reflectînd asupra variatelor pășeri, care exprimă sensibilități, formae literare și gusturi diferite, dar caracteristice poeziei zilelor noastre, fiecare dintre noi s-a întors la masa sa de lucru cu idei noi, mai bogat sufletește.

Cezar Baltag

„Discuția dintre poezii romini și sovietice a atins multe probleme importante. Reflectînd asupra variatelor pășeri, care exprimă sensibilități, formae literare și gusturi diferite, dar caracteristice poeziei zilelor noastre, fiecare dintre noi s-a întors la masa sa de lucru cu idei noi, mai bogat sufletește.

„Discuția dintre poezii romini și sovietice a atins multe probleme importante. Reflectînd asupra variatelor pășeri, care exprimă sensibilități, formae literare și gusturi diferite, dar caracteristice poeziei zilelor noastre, fiecare dintre noi s-a întors la masa sa de lucru cu idei noi, mai bogat sufletește.

„Discuția dintre poezii romini și sovietice a atins multe probleme importante. Reflectînd asupra variatelor pășeri, care exprimă sensibilități, formae literare și gusturi diferite, dar caracteristice poeziei zilelor noastre, fiecare dintre noi s-a întors la masa sa de lucru cu idei noi, mai bogat sufletește.

„Discuția dintre poezii romini și sovietice a atins multe probleme importante. Reflectînd asupra variatelor pășeri, care exprimă sensibilități, formae literare și gusturi diferite, dar caracteristice poeziei zilelor noastre, fiecare dintre noi s-a întors la masa sa de lucru cu idei noi, mai bogat sufletește.

„Discuția dintre poezii romini și sovietice a atins multe probleme importante. Reflectînd asupra variatelor pășeri, care exprimă sensibilități, formae literare și gusturi diferite, dar caracteristice poeziei zilelor noastre, fiecare dintre noi s-a întors la masa sa de lucru cu idei noi, mai bogat sufletește.

„Discuția dintre poezii romini și sovietice a atins multe probleme importante. Reflectînd asupra variatelor pășeri, care exprimă sensibilități, formae literare și gusturi diferite, dar caracteristice poeziei zilelor noastre, fiecare dintre noi s-a întors la masa sa de lucru cu idei noi, mai bogat sufletește.

„Discuția dintre poezii romini și sovietice a atins multe probleme importante. Reflectînd asupra variatelor pășeri, care exprimă sensibilități, formae literare și gusturi diferite, dar caracteristice poeziei zilelor noastre, fiecare dintre noi s-a întors la masa sa de lucru cu idei noi, mai bogat sufletește.

„Discuția dintre poezii romini și sovietice a atins multe probleme importante. Reflectînd asupra variatelor pășeri, care exprimă sensibilități, formae literare și gusturi diferite, dar caracteristice poeziei zilelor noastre, fiecare dintre noi s-a întors la masa sa de lucru cu idei noi, mai bogat sufletește.

„Discuția dintre poezii romini și sovietice a atins multe probleme importante. Reflectînd asupra variatelor pășeri, care exprimă sensibilități, formae literare și gusturi diferite, dar caracteristice poeziei zilelor noastre, fiecare dintre noi s-a întors la masa sa de lucru cu idei noi, mai bogat sufletește.

„Discuția dintre poezii romini și sovietice a atins multe probleme importante. Reflectînd asupra variatelor pășeri, care exprimă sensibilități, formae literare și gusturi diferite, dar caracteristice poeziei zilelor noastre, fiecare dintre noi s-a întors la masa sa de lucru cu idei noi, mai bogat sufletește.

„Discuția dintre poezii romini și sovietice a atins multe probleme importante. Reflectînd asupra variatelor pășeri, care exprimă sensibilități, formae literare și gusturi diferite, dar caracteristice poeziei zilelor noastre, fiecare dintre noi s-a întors la masa sa de lucru cu idei noi, mai bogat sufletește.

„Discuția dintre poezii romini și sovietice a atins multe probleme importante. Reflectînd asupra variatelor pășeri, care exprimă sensibilități, formae literare și gusturi diferite, dar caracteristice poeziei zilelor noastre, fiecare dintre noi s-a întors la masa sa de lucru cu idei noi, mai bogat sufletește.

„Discuția dintre poezii romini și sovietice a atins multe probleme importante. Reflectînd asupra variatelor pășeri, care exprimă sensibilități, formae literare și gusturi diferite, dar caracteristice poeziei zilelor noastre, fiecare dintre noi s-a întors la masa sa de lucru cu idei noi, mai bogat sufletește.

„Discuția dintre poezii romini și sovietice a atins multe probleme importante. Reflectînd asupra variatelor pășeri, care exprimă sensibilități, formae literare și gusturi diferite, dar caracteristice poeziei zilelor noastre, fiecare dintre noi s-a întors la masa sa de lucru cu idei noi, mai bogat sufletește.

„Discuția dintre poezii romini și sovietice a atins multe probleme importante. Reflectînd asupra variatelor pășeri, care exprimă sensibilități, formae literare și gusturi diferite, dar caracteristice poeziei zilelor noastre, fiecare dintre noi s-a întors la masa sa de lucru cu idei noi, mai bogat sufletește.

„Discuția dintre poezii romini și sovietice a atins multe probleme importante. Reflectînd asupra variatelor pășeri, care exprimă sensibilități, formae literare și gusturi diferite, dar caracteristice poeziei zilelor noastre, fiecare dintre noi s-a întors la masa sa de lucru cu idei noi, mai bogat sufletește.

„Discuția dintre poezii romini și sovietice a atins multe probleme importante. Reflectînd asupra variatelor pășeri, care exprimă sensibilități, formae literare și gusturi diferite, dar caracteristice poeziei zilelor noastre, fiecare dintre noi s-a întors la masa sa de lucru cu idei noi, mai bogat sufletește.

„Discuția dintre poezii romini și sovietice a atins multe probleme importante. Reflectînd asupra variatelor pășeri, care exprimă sensibilități, formae literare și gusturi diferite, dar caracteristice poeziei zilelor noastre, fiecare dintre noi s-a întors la masa sa de lucru cu idei noi, mai bogat sufletește.

„Discuția dintre poezii romini și sovietice a atins multe probleme importante. Reflectînd asupra variatelor pășeri, care exprimă sensibilități, formae literare și gusturi diferite, dar caracteristice poeziei zilelor noastre, fiecare dintre noi s-a întors la masa sa de lucru cu idei noi, mai bogat sufletește.

„Discuția dintre poezii romini și sovietice a atins multe probleme importante. Reflectînd asupra variatelor pășeri, care exprimă sensibilități, formae literare și gusturi diferite, dar caracteristice poeziei zilelor noastre, fiecare dintre noi s-a întors la masa sa de lucru cu idei noi, mai bogat sufletește.

„Discuția dintre poezii romini și sovietice a atins multe probleme importante. Reflectînd asupra variatelor pășeri, care exprimă sensibilități, formae literare și gusturi diferite, dar caracteristice poeziei zilelor noastre, fiecare dintre noi s-a întors la masa sa de lucru cu idei noi, mai bogat sufletește.

„Discuția dintre poezii romini și sovietice a atins multe probleme importante. Reflectînd asupra variatelor pășeri, care exprimă sensibilități, formae literare și gusturi diferite, dar caracteristice poeziei zilelor noastre, fiecare dintre noi s-a întors la masa sa de lucru cu idei noi, mai bogat sufletește.

„Discuția dintre poezii romini și sovietice a atins multe probleme importante. Reflectînd asupra variatelor pășeri, care exprimă sensibilități, formae literare și gusturi diferite, dar caracteristice poeziei zilelor noastre, fiecare dintre noi s-a întors la masa sa de lucru cu idei noi, mai bogat sufletește.

„Discuția dintre poezii romini și sovietice a atins multe probleme importante. Reflectînd asupra variatelor pășeri, care exprimă sensibilități, formae literare și gusturi diferite, dar caracteristice poeziei zilelor noastre, fiecare dintre noi s-a întors la masa sa de lucru cu idei noi, mai bogat sufletește.

Poezii comunistului

Imensă-i noaptea azi; e-o noapte-a Tunii.
Să cinte Marea Neagră cît o vrea.
Doar luna să-mi urmeze pe șosea
înțoarcerile mele repetate.
Plăpîndă și ușoară ea străbate
învăluită-n valul auriu;
șcinteiatori de albi îi sint călfunii.
Cu luna, dar, să trecem marea lunii,
lumină străvezie-a primăverii,
spre brazii Koreizului, mai sus!
Suspîn de făta-i vîntul. Și coboară
miros de bălegar și rădăcină
din vii.

Tulburător.

Din veac apus.

Acolo sint coloane și terase
și negrele pătrate de ferestre;
mai sus, o casă albă, o jucărie.
Acolo-i ea.

E singură. M-auzi?!

Tîntîndă doarme, respirînd încet.
I-s pulpele-năsprite; între sini
e unduirea lină transpirată.
Urechile-i sint mici; în preajmă, totul
a-mprumutat atîta prospețime
că n-are-asemănare.

Vînt de munte.

Placardele sportive. Un program
al orelor de-not. Rachete, mingi,
și un miros de cimbru și de mentă
ca la-nceputul lumii.

Doarme-adinc.

Pe așternutul aspru desfăcute
stau brațele. Cu flăcări roșii, părul
aprinse albul pernei, dedesubt.
Un trup subțire, zvelt, parcă sculptat,
de primăvară îmbibat, se-ascunde
sub pledul soldășesc întins pe pat.

Tu, mică încăpere de la munte,
de cîntecul cicadriilor plină
și legănarea valurilor mării,
de brize, somnul țetei și lumină.
Tu, mică încăpere de la munte
deschisă cu fereastra spre grădină.
Ești, lună, încă-aiici?

Cît mai de grabă

acolo să privim. Să-mpodobim
cu flori de vișin casa, perne, rochii.
Cu flăcările roșii de petale
ce ard și noaptea, ostentîndu-și ochii.
Doar eu nu ostensesc privînd minunea,
minunea vie-a bucuriei mele
și-a tinereții.

Nu, eu am putere

în noaptea asta să dezbătul totul.
Un reflector cîntec veghează portul.

Iar camera trăiește-o viață-aparte
în somnul ei, în mobila cu-arome,
în respirarea-atît de-miresmată
și străvezie, ca răcoarea lunii.
În preajma ei sint plăci de patefon.
Și cărți. Un cronometru. Și o lance.
Mașinile gonesc spre Sevastopol,
pe-autostradă, sus, fără de somn,
descoperînd cu fururile-acide
tăcuții-ndrăgostiți îmbrățișați.
Luminile ard încă pe terasă.
Ce rost mai au? Acolo au dansat
uitîndu-le aprinse cînd plecară.

Desen de OANA MIHAI

Alăturile parcă, peste parc,
răsund încă-n ritm de primăvară.

Da, tu m-aștepti, așa e?

Mă aștepti?

Și trupul tău slăvește fericirea
și puritatea ce-nfloreste totul
pe-acest pămînt, pe mare și-n văzduh.
Respiră-adinc pădurile în munte
întîmpinînd răsuful negru-al mării.
Sub pernă-ascunsă toarce lin în somn
ca un pisic cu ciuful cenușiu.
Și peste toate-aleargă-un vînt de munte
și bufnăie fîpînd:

— Eu dorm, eu dorm, eu dorm!...

Dormi, tu de mine ne-nfeleasă încă!

Necunoscuta mea, dormi, tu, rămasă
cu sufletul neviscolit de mine!
Dormi! Tinerețe-a consomolului, instructor
de sport, ait de proaspăt, cu-aroma
pelinului pe buzele amare.
În preajmă sint rachete, teniși, plute,
de-un vînt de munte mîngîiate, toate,
și, nesfîrșiți, ca moartea, stilpii lunii.
Albastre piscuri ard pe Ai-Petri.
Curg sevele. E freamăt și răcoare.
Se-aud sub geamuri, pași.
Dar nu sint eu.

Dormi, tu de mine ne-nfeleasă încă!

Necunoscuta mea, dormi, tu, rămasă

cu sufletul neviscolit de mine!

Dormi! Tinerețe-a consomolului, instructor

de sport, ait de proaspăt, cu-aroma

pelinului pe buzele amare.

În preajmă sint rachete, teniși, plute,

de-un vînt de munte mîngîiate, toate,

și, nesfîrșiți, ca moartea, stilpii lunii.

Albastre piscuri ard pe Ai-Petri.

Curg sevele. E freamăt și răcoare.

Se-aud sub geamuri, pași.

Dormi, tu de mine ne-nfeleasă încă!

Necunoscuta mea, dormi, tu, rămasă

cu sufletul neviscolit de mine!

Dormi! Tinerețe-a consomolului, instructor

de sport, ait de proaspăt, cu-aroma

pelinului pe buzele amare.

În preajmă sint rachete, teniși, plute,

de-un vînt de munte mîngîiate, toate,

și, nesfîrșiți, ca moartea, stilpii lunii.

Albastre piscuri ard pe Ai-Petri.

Curg sevele. E freamăt și răcoare.

Se-aud sub geamuri, pași.

Dormi, tu de mine ne-nfeleasă încă!

Necunoscuta mea, dormi, tu, rămasă

cu sufletul neviscolit de mine!

Dormi! Tinerețe-a consomolului, instructor

de sport, ait de proaspăt, cu-aroma

pelinului pe buzele amare.

În preajmă sint rachete, teniși, plute,

de-un vînt de munte mîngîiate, toate,

și, nesfîrșiți, ca moartea, stilpii lunii.

Albastre piscuri ard pe Ai-Petri.

Curg sevele. E freamăt și răcoare.

Se-aud sub geamuri, pași.

Dormi, tu de mine ne-nfeleasă încă!

Necunoscuta mea, dormi, tu, rămasă

cu sufletul neviscolit de mine!

Dormi! Tinerețe-a consomolului, instructor

de sport, ait de proaspăt, cu-aroma

pelinului pe buzele amare.

În preajmă sint rachete, teniși, plute,

de-un vînt de munte mîngîiate, toate,

și, nesfîrșiți, ca moartea, stilpii lunii.

Albastre piscuri ard pe Ai-Petri.

Curg sevele. E freamăt și răcoare.

Se-aud sub geamuri, pași.

Dormi, tu de mine ne-nfeleasă încă!

Necunoscuta mea, dormi, tu, rămasă

cu sufletul neviscolit de mine!

Dormi! Tinerețe-a consomolului, instructor

de sport, ait de proaspăt, cu-aroma

pelinului pe buzele amare.

În preajmă sint rachete, teniși, plute,

de-un vînt de munte mîngîiate, toate,

și, nesfîrșiți, ca moartea, stilpii lunii.

Albastre piscuri ard pe Ai-Petri.

Curg sevele. E freamăt și răcoare.

Se-aud sub geamuri, pași.

Dormi, tu de mine ne-nfeleasă încă!

Necunoscuta mea, dormi, tu, rămasă

cu sufletul neviscolit de mine!

Dormi! Tinerețe-a consomolului, instructor

de sport, ait de proaspăt, cu-aroma

pelinului pe buzele amare.

În preajmă sint rachete, teniși, plute,

de-un vînt de munte mîngîiate, toate,

și, nesfîrșiți, ca moartea, stilpii lunii.

Albastre piscuri ard pe Ai-Petri.

Curg sevele. E freamăt și răcoare.

Se-aud sub geamuri, pași.

Dormi, tu de mine ne-nfeleasă încă!

Necunoscuta mea, dormi, tu, rămasă

cu sufletul neviscolit de mine!

Dormi! Tinerețe-a consomolului, instructor

de sport, ait de proaspăt, cu-aroma

pelinului pe buzele amare.

În preajmă sint rachete, teniși, plute,

de-un vînt de munte mîngîiate, toate,

și, nesfîrșiți, ca moartea, stilpii lunii.

Albastre piscuri ard pe Ai-Petri.

Curg sevele. E freamăt și răcoare.

Se-aud sub geamuri, pași.

Dormi, tu de mine ne-nfeleasă încă!

Necunoscuta mea, dormi, tu, rămasă

cu sufletul neviscolit de mine!

Dormi! Tinerețe-a consomolului, instructor

de sport, ait de proaspăt, cu-aroma

pelinului pe buzele amare.

În preajmă sint rachete, teniși, plute,

de-un vînt de munte mîngîiate, toate,

și, nesfîrșiți, ca moartea, stilpii lunii.

Albastre piscuri ard pe Ai-Petri.

Curg sevele. E freamăt și răcoare.

Se-aud sub geamuri, pași.

Dormi, tu de mine ne-nfeleasă încă!

Necunoscuta mea, dormi, tu, rămasă

cu sufletul neviscolit de mine!

Dormi! Tinerețe-a consomolului, instructor

de sport, ait de proaspăt, cu-aroma

pelinului pe buzele amare.

În preajmă sint rachete, teniși, plute,

de-un vînt de munte mîngîiate, toate,

și, nesfîrșiți, ca moartea, stilpii lunii.

Albastre piscuri ard pe Ai-Petri.

Curg sevele. E freamăt și răcoare.

Se-aud sub geamuri, pași.

Dormi, tu de mine ne-nfeleasă încă!

Necunoscuta mea, dormi, tu, rămasă

cu sufletul neviscolit de mine!

Dormi! Tinerețe-a consomolului, instructor

de sport, ait de proaspăt, cu-aroma

Încă oreo două globuri pămîntești,
Ni-e sufletul bogat!

Priviți!

Ni-e traiul

îmbelșugat și plin de măreție!

Respiri; și-aud vibrările incete.
Doar te-am adus din vremuri ca să dormi
o noapte-ntr-oagă, primăvara, n munte,
în casa albă-aiici, printre rachete
și mingi de volei, teniși... să petreci
cu sufletul tău singură, o noapte.

Oare-am trădat trecutul nostru?

Nu!

Ce aspră-a fost, dar minunată vremea
gigantelor construcții, eroismul
cu care noi recuceream pămîntul
doar c-un topor, lopata și cazmaua,
escavatoru-apoi, și macaraua.
Cînd Maiakovski a intrat în moarte
ai auzit un cînt al dăruirii,
un cîntec sugrumat din care toși
se-ntrăzărea spre miine fericirea.

Să nu foșnească țința!

Mi-amintesc:

trec oamenii luptînd, renasc orașe;
poporul, prin credință-a-nfrînt durerea
Credea cu-aviditate-n tinerețe,
în tinerețea-aceea leninistă,
în tinerețea unică pe lume,
ait de luminoasă și cînstă
că poți ierta o lume pentru ea.
Zburau jurtuni de oameni spre Madrid
să-i țină pe jasciști, citeau „Granada”;

durerea, bucuria, groaza morții
o bîntuiri; ea și-a dat viața
în cerul arcuit peste Berlin.

O, tinerețe-a lumii, fără seamăn,
ce-n zece zile lumea-i zgduid,
tu n-ai fost mai prejos de tinerețea
acestor inimi.

Tu ai suferit
cruzimile, ndoielile și toată
îngrozitoarea muncă de război.
Totu-ai pierdut: încremeneai în ștreang,
ardeai în foc, te aruncau sub tanc,
sfidaai blocada, moartea-ngenunchiai;
ai ridicat popoare, ai împlîinat
pe Reichstag steagul. Totul ai jertfit.

Mă cheamă, da, puterea tinereții,
a tinereții unice pe lume —
ait de fără preț și luminoasă
câ milioane viața îi jertfiră.
A tinereții leniniste, care,
din jîful împletit privea din Gorki
în cea mai necuprînsă depărtare.

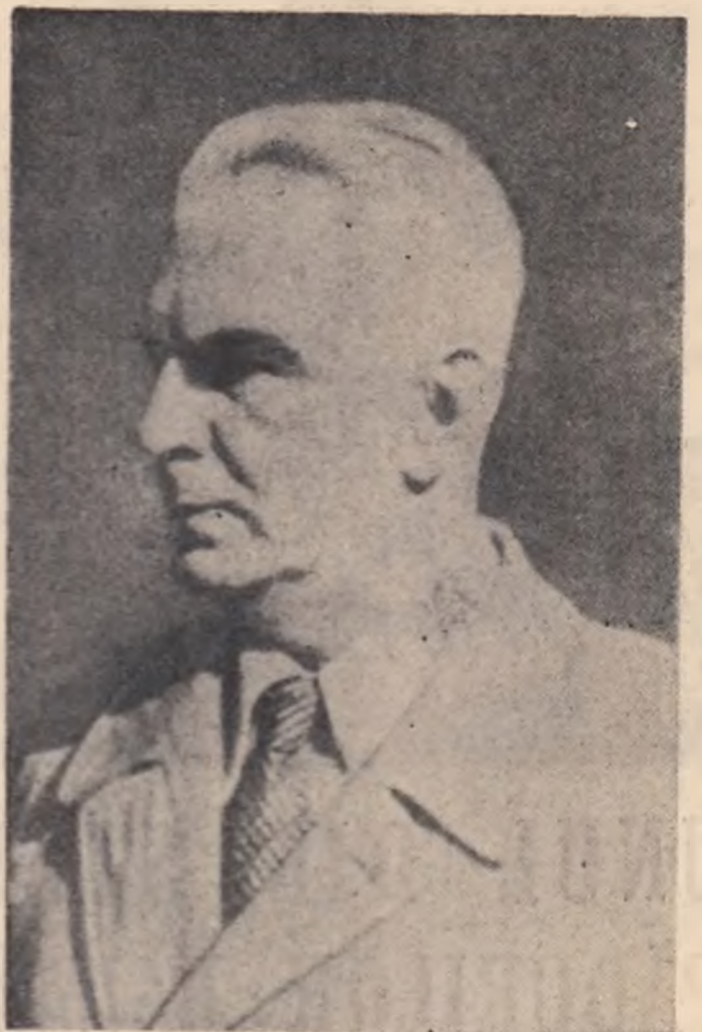
E-a-i vie!
Tu mă auzi? Nu e pe lume
putere, tinerețea s-o distrugă.
Da, ea ne cheamă:

— Spuneți adevărul!
Doar bine omenirii făruți-i!
În veci să stați sub vîntul lui Octombrie,
sub vîntul mării cel mai pur, al Nevei
și-al străzilor din vechea Presnea Roșie *).
Pe fiecare-ndeamnă tinerețea:
„Ești doară om; atunci rămii așa!
Fii mîndru și fii drept și liber fii,
și niciodată nu te umili!”

Rotund e globul pentru fericire.

Gîndac-ceasornicar în ziduri roade.
Adie briza proaspătă a mării;
e briza nopții; eu te-am botezat
„Vedă-ncordată”.

*) Cartier muncitoresc din vechiul Petersburg,
vestit pentru luptele grevistilor.

de
VLADIMIR
LUGOVSKOI

Tinerețe este
poemul care în-
cheie volumul
„În miez de
veac” al lui
Vladimir Lugovskoi
(n. 1901, m. 1957), una
din cele mai reprezen-
tative figuri ale poeziei
sovietice.

La acest volum — a-
părut postum — Lu-
govskoi a lucrat 15 ani,
timp în care munca de
laborator a poeziei a
cunoscut cele mai in-
trigurate căutări, reluări
și retopiri ale verbului
în marile retorte sulte-
tești ale poeziei. Poeme-
le volumului „pot fi ase-
muate cu stralul circular
anual al unui copac”
scrie Mihail Lukonin în
prefața cărții. „...Ea este
străbătută de suflul se-
colului. În ea se îmblînd
patetismul monologului
poetic cu viziunea con-
cretă a lumii, genera-
lizări filozofice profunde
cu lirismul subtil. Dra-
gostea și durerea, eroismul
și prăbușirile, moar-
tea și tinerețea nemur-
toare — acestea sint te-
mele ce străbat întrea-
ga carte.

Simțul contemporane-
ității, propriu lui Lu-
govskoi, înaltul conștinț
și emoționalitatea poeziei
lui constituiesc unitatea
întregului „sistem solar”
al acestor poeme.”

În autobiografia sa,
Vladimir Lugovskoi
scrie printre altele:
„Acestă carte („În
miez de veac” — n.n.)
am scris-o, începînd din
1945, cu ardore, cu
chin, meditație profundă
la destinele Vremii, la
destinele Patriei mele,
la destinele Revolu-
ției”.

„Ea reprezintă o „au-
tobiografie a secolului”
care a fost trăită în su-
fletul unui participant
de rînd la mărețele e-
venimente ale epocii.

În tot volumul domină
imaginea lui Vladimir
Ilci Lenin și tema tîne-
reții veșnice a vieții.
Așa răsună cuvintele fi-
nale din poemul „Tine-
rețe”...

Cartea aceasta o so-
cot cea mai de seamă
operă din viața mea”.

Lucrînd versiunea ro-
mânească a acestui lu-
minat poem, am desco-
perit un timbru nou și
puternic în marea sim-
fonie a poeziei sovie-
tice, închinată Omului și
luptei sale eroice pen-
tru fericirea și tinerețea
omenirii.

t. b.

Tamara Gane

luceafărul

5

Deși inima a încetat
să-l bătă, ea va
continua să vibre-
breze meruț prin
mesajul operelor
sale, ait de va-
riată ca gen, densă și cuprin-
zătoare, care va trezi întot-
deauna, ca orice valoare au-
tentică, ecouri adînci în in-
mile a milioane de cititori
din patria lui și de pretu-
tîndeni.

Numele lui Muhtar Auezov,
scriitor sovietic kazah, a de-
venit cunoscut în țara noastră
acum încă un deceniu cînd
s-a publicat în traducere ro-
mânească romanul său „Abai”
— prima parte din monumen-
tala epopee „Calea lui Abai”
tradusă și împrăștiată integral la
începutul acestui an. Asem-
nea opere de sinteză artistică,
ilustrînd destîmul istoric al
unui popor, își păstrează în-
tregă semnificație epocală,
care dăinuie peste ani și dece-
nii cu aceeași nesfîrșită stră-
lucire, precum un monument
de artă consacrat în patrimoniu-
lul culturii mondiale. Și nu
întîmplător, confratele său,
dramaturgul Nikolai Pogodin,
în ultimul cuvînt de rămas
bun pe care l-a închină, l-a
denumit „Solohov al Orientu-
lui... un al doilea Abai al
Kazahstanului”, relevînd gran-
doarea clasică „cu care
sint desvîluite potențele uria-
se ale vieții populare, aproape
necunoscute lumii pînă la
acești scriitori”.

Într-adevăr, prin moartea
lui Muhtar Auezov (decedat la
Alma-Ata, în ziua de 27 iunie
a.c.), literatura sovietică multi-
națională a suferit o pierdere
grea, fiind văduvită de un
maestru al realismului socia-

ÎN MEMORIA LUI MUHTAR AUEZOV

list, tocmai în momentul cînd
ajunsesse la plinătatea resurse-
lor sale creatoare, cînd talen-
tul său a atins apogeul matu-
rității artistice, culminînd cu
opera fundamentală „Calea
lui Abai”.

Într-un anumit sens, este și
propria cale a lui Muhtar
Auezov această frescă istorică,
cuprînsă în 4 volume, a cărei
lectură solicită răgaz și me-
ditație, dispune la reu-
gere suflettească, oferă o înal-
tă desfătare a minții. Rezultat
al unei munci uriașe de-a lungu-
lui a 20 de ani, această operă
substanțială evocă renașterea
culturală a poporului kazah
din a doua jumătate a secolu-
lui al XIX-lea, dominată de
personalitatea marelui poet
iluminist Abai (1845—1904), al
cărui demn continuator în
alte condiții istorice este însuși
autorul — Muhtar Auezov.
Această filiațiune se explică
prin aceleași surse pururea vii,
generate de viața poporului
cu tradițiile străvechi în fol-
clor, din care și-au tras seva
cei doi lăstari reprezentanți
ai culturii și literaturii kaza-
he, ale cărei prime încercări
sînt legate de numele lui
Abai Kunanbaev, iar etapa
desăvîrșită socialistă de acela
al lui Muhtar Auezov.

Născut în 1897, într-un au-

lăstăruț al Semipalatinsk din
aproapea Orenburgului, Muhtar
Omarhanovici Auezov se
trage dintr-o familie de no-
mazi în care, după cum men-
ționează scriitorul în emoțio-
nanta lui autobiografie, era
vie și nemărginită admirația
pentru iluministul militant
Abai. Pînă și primele slove
scrise, viitorul scriitor le-a
insușit descîlînd cu greu ver-
surile marelui poet sau pove-
știle lui în proză, străbătute
de înfelepciunea populară.
Tot din îndemnul păllei sale
erolice, bunicul Auez (de la
care a păstrat numele de fa-
milie) a putut să rupă cu tra-
dițiile feudalo-gentile, culti-
vate de obscurantismul națio-
nalist al bailor, și, intrînd
omului de știință cu cele
de militant activ pe tărîm social.
Dotat cu o energie prodigioasă,
el și-a dat prinosul în cele
mai diverse domenii de activi-
tate ca profesor universitar
și academician, membru în
Comitetul pentru Pace al
U.R.S.S., deputat în Sovietul
Suprem al R.S.S. Kazah,
membru în Biroul de conduc-
cere al Uniunii Scriitorilor
Sovietici.

Este semnificativ faptul că
de la o vîrstă fragedă, Muhtar
Auezov a avut posibilitatea,
prin intermediul traducătorilor
realizate de Abai, să cunoască
literatura clasică rusă, pe
Pușkin, Lermontov și Krilov,
opriindu-se îndelung asupra
capodoperei „Evgheeni Onc-

ghin”. O cotitură hotărîtoare
pentru viitorul lui drum se
produce în toată eveniment
telor furtunoase care anunțau
Marea Revoluție Socialistă din
Octombrie, cînd debutează în
literatură ca dramaturg și de
atunci, timp de 4 decenii, bio-
grafia sa scriitoricească se
confundă cu etapele istorice
ale construcției socialiste, se
identifică cu aspirațiile po-
porului kazah, trezît la o viață
conștinț în familia unită a
popoarelor sovietice pe drumul
ascendent spre comunism.

Personalitate multilaterală,
Muhtar Auezov a fost în egală
măsură romancier, novelist,
dramaturg, critic și istoric li-
terar, cercetător al folclorului,
intrîndul totodată însușirile
omului de știință cu cele
de militant activ pe tărîm social.
Dotat cu o energie prodigioasă,
el și-a dat prinosul în cele
mai diverse domenii de activi-
tate ca profesor universitar
și academician, membru în
Comitetul pentru Pace al
U.R.S.S., deputat în Sovietul
Suprem al R.S.S. Kazah,
mem

DINTRA SUFLET CATARG...

Posta redactiei

Ion Alex. Anghelcu: Un program poetic care este de mult timp infaptuit de ansamblul poeziei noastre nu mai poate avea valoare prin el însuși, se cere să aibă acoperire. Ceea ce îți propui d-ta este, fără îndoială, laudabil dar cititorii nu se mai mulțumesc cu asemenea declarații: „Cînt omul nou și-n fiecare vorbă/ Aș vrea să-l prind avîntul și urcusul/ Și fremătul de vise și de fapte.../ Să tremure, de nuanțe plin, arcușul/ (mototolirea cuvintelor, prin diftongare arbitrară, ucide muzicalitatea! Dar poate că este o părere strict subiectivă...) Poeziile ce se înfiră după această confesiune nu par a o susține. Uneori imaginile sint grațioase, dar cu aspect de cunoștințe mai vechi, ca în acest catren care spune mult mai puțin decît bănuim că ai vrut să-ți încredințezi: „Caisul pîrea că doarme/ Dar el lucra pe ascuns.../ Dimineața l-am văzut înflorit/ Ca zîmbetul pe fețele noastre”. Intr-un anume context s-ar putea ca această imagine să aibă rostul ei, dar scotită ca poezie de sine stătătoare nu este mai mult decît un exercițiu. Se pare, de altfel, că d-ta ai o anumită preferință pentru asemenea firimituri poetice. Distihul intitulat „Remarcă” este și mai elocvent în această privință: „Asemenea căderii de floare din gutui/ E fiecare șoaptă lubitei cînd o spui”. În afara unei comparații convenționale, versurile conțin oare acea vibrație care trebuie să trezească o lume de gânduri în mintea cititorului? Se pare că nu. Cu cit conține mai puține versuri, cu atât poezia cere mai multă profunzime, tocmai pentru că se lipsește voluntar de posibilitatea unor argumentări poetice extinse. „Revoluția” debutează cu o imagine notabilă: „S-a ridicat în noaptea seceră luna/ Stăpînă peste lumea toată/ Un om a luat un ciocan urias/ Și l-a pus peste seceră luna...” Ceea ce urmează este, însă, insuficient de clar. Iar claritatea este una dintre condițiile profunzimii.

Ligia Tomșa: În „Drumuri”, ca și în alte încercări, demonstrația este exterioră poeziei, iar atunci cînd se aproprie de imaginea propriu-zisă poetică, elementele care o compun sint negrăitoare, din pricina locului comun: „Drumuri, drumuri, drumuri/ Le priveșc cum afluenți își adună/ Ca rîurile care aud chemarea mării/ Și știu bine că azi toate drumurile țării/ Curg tumultuoase înspre Comună”. Rîurile sint ele însele niște drumuri, și deci nu mai pot constitui un element de comparație în cazul dat. Cit privește metafora ca „avi-onul — știucă de metal” — socotim că sint mult prea facile. Ele s-ar putea înmulți la nesfîrșit. Senzația gratuită vine însă din faptul că, odată cu versul respectiv, metafora nu mai folosește la nimic: „Avionul — știucă de metal — / Taie apa zării calmă/ Priveșc în jos/ Prin geamul cu transparență de cristal...” etc. Elementele imaginii trebuie

să concorde între ele, iar „știuca de metal” nu-și aduce nici o contribuție la adîncirea sau luminarea versurilor noastre pe lângă ceea ce aduce prin ea însăși. Dacă d-ta înșiși ai compara-o cu versurile din „Întrebare”, ai observa de îndată deosebirea de roluri: „Bună dimineața/ Imi spui în fiecare zi/ Și cuvintele/ Imi par prospecte și albe/ Ca un miez de nucă/ Deschisoc atunci din noaptea cojișii”. Comparația are rolul de a încorpora termenii zi-noaptea și, prin ineditul ei, reține atenția.

Gabriel Vlad: Avem impresia că ai mizat prea mult pe elanul primelor impresii și mult prea puțin pe căutarea imaginii celei mai adecvate. „Calea Griviței — apă lunecînd suvoi” nu spune nimic, ca și „Lumina — săgeată de idei nemăsurată”. Exprimarea este defectuoasă: lumina n-a fost încă măsurată de săgeata de idei (și este această „săgeată”) sau este o nemăsurată săgeată a ideilor? Se pare că ai considerat expresia ca fiind reușită, deoarece o relei, sitund Calea Griviței „sub a-nădrănelii care nemăsurat”. Poate că ai vrut efectiv să crezi o imagine, dar au rezultat doar exprimări cam goale de conținut și impropii. Trebuie să declari o luptă nemilosă împotriva „nădejdelor frumoașe”, a „zilelor frumoașe” și a „adîncurilor prețioase”, care reduc poezia la câteva adjective.

Ioan Ghiur Pauleanu: „Poema trecutului” este o întreprindere presupunînd posibilități bine verificate, o stăpînire deplină a temei și mijloacelor de realizare. Pentru d-ta reprezintă, deocamdată, un exercițiu binevenit. Ideea de a construi poemul din cînturi, reprezentînd fiecare un moment al luptei populare, ai putea fi valabilă, dacă momentele respective nu s-ar pierde în generalități, iar încercarea de a zugrăvi, pe alocuri, figuri omenești n-ar fi minată de bombasticism. Necunoștința epoca despre care scrii decît din lecturi (și se pare că sint destul de reduse ca număr) autenticitatea este înlocuită de fraze mari, convîngătoare. Pe lângă acestea, se face simțit un efort necorespunzător de a „poetiza”, de a îngrămădi nenumărate figuri de stil, efort care nu numai că nu ajută la crearea unei atmosfere adecvate, dar se transformă în contrariul lui. Cîteva exemple. Poemul începe astfel: „Negură nemăsurată, pustiiță, gura și sumbră/ S-a lăsat pe anii-aceștia ca o margine de umbră”. Tristă negura se lasă și se pierde-n nesfîrșit/ Ca un vînt de toamnă plînsă ce e-n veci nefericit”. Un asemenea debut de poem nu are darul să atragă atenția lectorului decît în sens negativ. O negură avînd ațtea calități (nemăsurată, pustiiță, gura și sumbră, tristă) nu mai poate fi o „margine de umbră”, în afară de cazul cînd această margine se referă la „anii-aceștia” care nici ei nu pot susținea comparația din moment ce suportă o negură atît

de densă, și „se lasă” și „se pierde”, în același timp, această negură, comparată, după toate acestea, și cu „un vînt”. Cuvintele șiroase aici în voia lor, care nu este nici cea mai indicată. Apoi: „Plînge toamna ca o babă și-și respiră despletită/ Zdre-n-

Mic dicționar poetic

DESPRE REGULI. Două extreme: începătorii care nu observă certitudinea și căutînd manuale practice pentru cunoașterea și susținerea tanelor poeziei, alții care, conștienți că poezia nu se poate învăța de la nimeni. Există oare reguli poetice? Impresionismul critică o parte din regulile poetice? Impresionismul critică o parte din regulile poetice? Impresionismul critică o parte din regulile poetice? Impresionismul critică o parte din regulile poetice?

Valeriu Liță: Versurile sint scrise cu acuratețe și frăgezime, dar am dori să comunic mai mult. Iată, de exemplu, catrenul „Lucaefărul”: „Sînt atunci te vâd cînd noaptea sint orbe, / Strălucitor rubin al galaxiei. / Cum pasărea albastră-a poeziei/ Înaltul tău pămîntului mă soare.” Comparația este exterioră, iar contemplarea Lucaefărului ar trebui să aibă un sens mai clar. În „Fluierul fermecat” sint ecouri din Benic: „N-am venit în traistă cu merinde, / Cu un fluier doar cu șapte găuri. / Versul lui de zbor cîne l-o prinde, / Peste munți îl poartă, peste hăuri...” Binevenite, ca școală, aceste versuri rămîn deocamdată în stadiul încercărilor. D-ta ai simțul versului, dar trebuie să-l folosești pentru a exprima ceea ce îți este propriu. „Reportaj în alb și negru” vrea să iasă din tiparul celorlalte poezii, dar alunecă iremediabil în notații de un prozaism total. Atmosfera familiară pe care ai vrut s-o crezi se pierde în amănunte de bucătărie: „In seara aceasta/ Voi servi masa în familie, / Numeroasa mea familie: / eu și soția. / Nările mi se dilată de aburul supei... / În lingură înoată minuscule stele... / Vreau să mă-nincă toată suptă...” Simțul versului a fost trădat, aici, de dorința de a scrie „simplu”. Dar o asemenea scenă, în care ai vrut să redai tîna și fericea vieții de familie, trezește zîmbetul cititorului și, deci, efectul scontat de d-ta este ratat. Deocamdată se pare că versul muzical este mai indicat pentru d-ta.

Cassian Scutaru: Dacă sint într-adevăr primele versuri încredințate unei redacții, merită toată atenția. Au claritate, prosopie și, deci, multe promisiuni: „Poate de-aceia-n mine freacăță o-veze/ Și porumbul-și sună să-bille verzi/alături de cîntecul cristalin al ciocirliilor. / E seară de nea/Lotca lunii vislete în lan (imaginea nu e prea nouă!) / Valurile cîmpiei curg din inima mea”. Poate că este prea mare abundența de trandafiri, stele, cicori și flori în general, dar acestea le vei elimina singur, cu timpul. Așteptăm.

Julia de moșieră din a nou-riilor plătă... O plătă cu moșieră sună cam straniu! Apoi: „Ce păcat că focul nopții e o plătire rece/ Și în ea anul se-adapă și cu negura petrece”. A se adapă (adică a bea apă, în sensul propriu) cu foc? În nici un caz... Am citit numai cîteva ciudățenii din primele șase strofe ale acestui poem destul de întins. Încercările de filozofare au un humor nepermis: „Cînd am fost mai mic, de-o șchioapă / Întrebam tot pe babacul / Cine a furat înfîie/ Dumnezeu sau dracul? / El tăcea, stătea pe gînduri / Și își măcina chelia... / Tare grea era viața / Dar mai grea filozofia...” Dacă vrei să redai tragismul e-pocii respective nu poți avea la atare constatările, Repetăm: mijloacele de care dispui nu-ți îngăduie să întreprinzi construcția unor asemenea poeme. Încercările de genul „Liceului seral” sint mult mai indicate.

Candiano Pricupu: Ideea din „Dimensiuni” merită mai multă atenție. În forma actuală, poezia prezintă o gravă contradicție între intenția (mărturisită) și realizare. D-ta începi astfel: „În dimineața aceasta scriitoare de iubire, / Tulburătoare prin dimensiunile ei, / Iubita mea / Cuvintele simple / Unguiri de cocare în întocirea lor primăvăratecă, / Sint ca un îndemn neobosit către viață”. De acord, dar... Ce fel de „cuvinte simple” sint cele care năpădesc imaginea globală, în tot ceea ce urmează, cuvinte ca: „mociere de zgură”, „pla-

sele morții pline cu sînge și ură”, „cadavre — ’mbrăcate în haina minciunii”, „năpraznic se prăvălea peste minciuni adevărate”, „inima plină de îndemnul”, „visele noastre visleau către tine, Viață”, „luminozitatea incandescentă”, etc. Ușurată de toată această povară a cuvintelor goale, poezia ar căștiga mult, iar „cuvintele simple” ar căpăta adîncime, reîntorcîndu-se către intențiile ce au stat la baza poeziei.

Arthur Porumboiu: Ai oarecarea meșteșug, dar numai atît nu este de ajuns pentru a scrie „Epopoea Bicazului”. Versurile curg în limite admise ale prozodiei, lipsite însă de un freazănt interior: „Aici în unde-albastre, în marmură de ape / E-un grai de mîngiere, de trudă și nesomn / Aici Bicazul cîntă — pian cu argint pe clape — / Și scrie epoea cu valuri de neon”. Asemenea versuri nu pot fi nici respinse, nici elogiate. Rămînem, deci, în așteptarea versurilor de mîine.

Valeriu Liță: Versurile sint scrise cu acuratețe și frăgezime, dar am dori să comunic mai mult. Iată, de exemplu, catrenul „Lucaefărul”: „Sînt atunci te vâd cînd noaptea sint orbe, / Strălucitor rubin al galaxiei. / Cum pasărea albastră-a poeziei/ Înaltul tău pămîntului mă soare.” Comparația este exterioră, iar contemplarea Lucaefărului ar trebui să aibă un sens mai clar. În „Fluierul fermecat” sint ecouri din Benic: „N-am venit în traistă cu merinde, / Cu un fluier doar cu șapte găuri. / Versul lui de zbor cîne l-o prinde, / Peste munți îl poartă, peste hăuri...” Binevenite, ca școală, aceste versuri rămîn deocamdată în stadiul încercărilor. D-ta ai simțul versului, dar trebuie să-l folosești pentru a exprima ceea ce îți este propriu. „Reportaj în alb și negru” vrea să iasă din tiparul celorlalte poezii, dar alunecă iremediabil în notații de un prozaism total. Atmosfera familiară pe care ai vrut s-o crezi se pierde în amănunte de bucătărie: „In seara aceasta/ Voi servi masa în familie, / Numeroasa mea familie: / eu și soția. / Nările mi se dilată de aburul supei... / În lingură înoată minuscule stele... / Vreau să mă-nincă toată suptă...” Simțul versului a fost trădat, aici, de dorința de a scrie „simplu”. Dar o asemenea scenă, în care ai vrut să redai tîna și fericea vieții de familie, trezește zîmbetul cititorului și, deci, efectul scontat de d-ta este ratat. Deocamdată se pare că versul muzical este mai indicat pentru d-ta.

Cassian Scutaru: Dacă sint într-adevăr primele versuri încredințate unei redacții, merită toată atenția. Au claritate, prosopie și, deci, multe promisiuni: „Poate de-aceia-n mine freacăță o-veze/ Și porumbul-și sună să-bille verzi/alături de cîntecul cristalin al ciocirliilor. / E seară de nea/Lotca lunii vislete în lan (imaginea nu e prea nouă!) / Valurile cîmpiei curg din inima mea”. Poate că este prea mare abundența de trandafiri, stele, cicori și flori în general, dar acestea le vei elimina singur, cu timpul. Așteptăm.

N. Păduraru

Zi de vară

— Aștia doi sint, bre? — Aștia, Vasile. — Barem se pricep? — De, știu și eu? — Măcar două-trei rînduri... — Slabă nădejde... Si încă aștia-a volind, da' să vezi pe alții... — Ochelari... Palme subțiri — Ori cu ei, ori fără ei... — Simionescu auzise tot de după sacaca cu apă. Na! Dracu-l puse să vină azi în brigada țărănilor? Acuma să vezi ris și bațjocură, cînd o să-i simtă că n-a prășit niciodată. — Pst! Tudore! Tudore! Celălalt student care venise în brigada țărănilor întoarse înțec capul. — Ai auzit? șopti Simionescu. — Auzit... — Și? Ce stai? Ce faci? — Ce-al vrea să fac? Să intru în pămînt? — Bine, dar... Ne facem de ris cu toții! Aștia o să se uite la noi și o să spună că toată studențimea muncete așa! — Hm... Te pomenesti! Simionescu rămase pe gînduri, ștergîndu-se pe chelie și pe la nas. Auzi: „Ochelari!” Parcă ar prăși cu ochelarii... S-o ia din loc, nu mai putea. O să prășească el într-un fel, ca ieri, ca alăitieri, numai că nenea Vasile asta n-ar trebui să pună în aceeași oală munca zăturor studenților, că doar nu toți sint pricepuți ca el. Și pe urmă, munca patriotică n-are numai rosturi economice... Da, dar toate acestea nu i le mai putea spune lui nea Vasile, după ce auzise toată discuția. Nu-i mai rămînea decît să-l arate că jumătățile de normă nu-s pentru studenți, și că, în general, ar face bine să-și meară învîntă limba-gură pină să dea definiții. Auzi, al dracului! — Tudore! zise el infuriat. Ia-ți o sapă și hai!

Tudore se ridică morocănos, numără țărăni — erau paisprezece — apoi numără paisprezece șiruri de porumb și se opri la următoarele. — Simionescu! — Cei-1 răspunde ei, din coada sapel. — Tu ai mai prășit în viața ta? — Da. Niște morcovi, ca săpăliga. — Inseamnă că te pricepi... Oricît de priceput era el într-ale prășitului. Simionescu nu îndrăzni să dea ca sapa pină ce nu vrea țărăni să părăsind în adîncimea operului. — Să-i faci un mușuroi, mă, că așa nu-i morcov! zise Tudore. — Vezi-ți de treabă! Ce, e porumbul tău?

Supărât, Simionescu se uita înainte după țărani. Fugăuți! Nu, țărani nu fugeau. Iși a-voinsă sapa, îndrîșit. Se auzi o trosnă, apoi porumbul începuse să se incline încet, dar sigur. El privi cu groază. Dex-orientat, rezemă sapa, trase

batista din buzunar și-și șterse ochelarii. Privi iar porumbul zăcea pe pămînt, la picloarele lui. Încercă să-l dotiravă la loc, adună și ditramai mușuroii, să-l sprîjne... Treu grăbit mai departe, mulțumit că nu auzise tocmă acum glasul lui Tudore. — Pe măsură ce lucra, îl cuprîdea disperarea. Pe urmă deveni posesă, indiferent, după care se îndrîșii pe neașteptate și vru să prășească tot porumbul țării. Dar îl văzu pe Tudore luîndu-l-o înainte, și își veni în fire. Domol, domol, Tudore, că mai au și alții cap cu care să înlocuiască rutina! Inșă pină să se folosească de cap, oropsi brațele, și palmele și mijlocul, învîrtindu-se pe după tulpini, răzînd, prășînd, mușuroînd, de-1 săreau scînteii din sapa și din ochi. Din cînd în cînd mai lovea cîte-un porumb, și pină la urmă făcî de tot un altul. Se mai opri să-și tragă sufletul. Simțea cum zboară timpul, cum se depărtează celălalt, și-l cuprînsu o panică de nedescris. Ridică sapa și lucră mai departe, asudat, infierbîntat, pină ce-l înjunghie la șale... — Heel, fi-lo-jo-ru-le! A-sasin de porumb! Ii strigă din urmă Tudore. Așa vrei tu să-l ajungi pe celălalt? — Farișeu! Vrei să spui că tu ești mai breaz? — Cel puțin n-o iau înainte... — Nici nu poți! — Așa e. Ce să fac, eu n-am săpat la morcovi ca tine.

Simionescu îi întoarse spatele și privi lung în urma țărănilor: înaltau metode și cu spor. Descoperi, surprins, că și prășitul era subtilitate lui! La uite ce huliganie prășise el — cu porumbi tăiați și mușuroale cît niște morminte — și la uite ce regulat, uniform și curat prășiseră celălalt.

Fără să-și dea seama, se dădu mai aproape de șirurile țărănilor și începu să le judece. Văzu mușuroale proporționale, din pămînt amestecat cu buruienile. Băni că țărăni nu tăiaseră buruienile, ci le acoperiseră doar... Scormoni cu piciorul... Erau tălate. Bine dar atunci ce căutau acolo? El așa făcea: mai înfiță raziua buruienile, le îndepărta, apoi tragea pămînt pe rădăcină. Dar dacă... Aha, aha! Tăiatul buruienilor și strînsul mușuroailor trebuia să coincidă!

Tudore îl întoarse bîșnîș, dar lui Simionescu îi trecură alte gînduri prin cap. Pe șirul lui parcă trecuse un plîș, așa de adînc mușgase cu sapa în pămînt. Adică ce, trebuie să sapa pină să de apă? Poate că nici vestitele canale din Marte nu erau altceva decît rîndurile prășite de studenții la muncă patriotică. O să vadă.

Fără nici un efort deosebit îl lăsa pe Tudore hăt în urmă, că se mira singur de unde

atîta spor. Abia după ce-l văzu că dă în brînci se duse la el și-l oferî cu generozitate: — Vino să te meditez la prășit. Tudore se dovedi foarte silitor, și peste puțin, înaintau alături. Pe șirul lui, Simionescu se contopise pină într-atît cu sapa, încît numai duduîlul de la motor și ochelarii îl mai deosebeau de o prășitoare mecanică. Uitase de toate, nu-l mai interesa nimic, nu mai vedea nimic. Prășea. Iar cînd ajunse la marginea cealaltă a ogorului și prășii în vid, făcu o mutră foarte nedumerită, ca și cum la toate s-ar fi așteptat, numai la sfîrșitul porumbului, nu.

Trebuî totuși să se impace cu realitatea. În fața ochilor nu mai erau porumbi. Era numai un țărăn odihnindu-se pe iarbă. — El, gata, tovarășe student? întrebă el, sculîndu-se. Prietenul matale unde-i? — În aceeași clipă Tudore scoase capul din porumbi și înălță sapa deasupra unui ciulin. Pac! Gata ciulinul. Apoi roti derutat sapa prin aer, constatînd că a terminat și o cobori demn, ca o pușcă. — Cînd dracu ai leșit? zise el, acru. Simionescu zîmbi misterios, întinse mina țărănilor și se recomandă. — Iancu, răspunde celălalt. Știi, pe dumneavoastră vă așteptăm.

Adică pe dînsul, — glumi Simionescu — pentru că eu am ieșit mai devreme. Tudore se dovedi cam tare de ureche, iar nenea Iancu își duse grabnic mina sub nas și trase de el fără nici un motiv. — Ia spuneți, cum merge? întrebă el binevoitor. Dacă vi se pare greu, putem să vă trecem la mazăre... — Nu-i greu, răspunde Tudore. Dar pină să ne facem mina, o lăsam mai moale.

— Mda... Prășitul nu-i cine știe ce scotală, dar dacă n-ai văzut niciodată, tot! — Ba de văzut, am văzut noi... — Înțeleg. Eu de asta am și rămas aici, ca să vă fiu de folos într-un fel... Sigur, dacă aveți nevoie. În cuvinte cît mai prietenoase, cotînd-o spre glumă, Simionescu îi dădu de înțelece că trecuseră hopul și singuri. I se pără că se cam lăudase, și că s-o dregă. El răgi să-i tragă o demonstrație chiar acolo, pe o plantă din marginea ogorului. Spre marea lui mulțumire, Iancu le împărțăși lucruri de care se loviseră; mai afără că bălăsturile nu-s obligatorii, și că atenția scutește panofii de tăieturi.

Apoi o luară din nou cu prășitul, pe urmele celorlalți. Șirul asta al doilea făcu ce făcu și stoarse toată apa din ei. Dar nu pe degeaba, fiindcă

erau cît pe ce să ajungă din urmă pe înaintași. Acum nu mai regretau că optaseră pentru brigada țărănilor. Ba erau chiar mindri, în ciuda bășicilor din palme și a altor neajunsuri. Se gîndeau acum cu mai mult optimism la prestigiul studențimii în general, și ca să-l consolideze, renunțară la odihnă pentru a lua cu asalt cel de al treilea șir, înaintea tuturor.

Cîte unul, cîte doi, țărăni îi ajunseră tacticos din urmă și-i lăsară din nou singuri. Simionescu intră în panică la început, lucră iarăși cu încordare, și abia către mijlocul șirului își reveni. Atunci răsuflă un pic, prinse ușor de sapa și munci atît de bine, încît ieși la capăt odată cu ultimii patru țărani. Tudore ieși puțin mai tîrziu, odată cu propria-i nealță. Dar nu prinseseră toate seretele prășitului... Țărăni terminau rîndurile așa cum le începuseră, aproape odihniți, iar ei — a-prînși la față, nădușiți, ba chiar sîrșiiți de-a binelea! Asta-i, lipsa rutina!

Tocmă își propuseră să facă rost și de ea, cînd afără că, pentru dînsii, lucrul s-a sfîrșit. Țărăni se pregădiră pe înțelece pentru odihna de prînz, iar cei doi studenți se îndreptară spre remorclele cu care se înapoiau la tabără. Studenții din celelalte brigăzi înconjuraseră remorclele mai de mult și era un vacarm... să-și bagă degetele în urechi! Fetele se necăeau să uree pe la roși, băieții săreau direct, zburau genți, pătrîri de paie, bidoane... — Cigel! Jița de Jos o fată micuță. Ține și mie un loc... — Ioane! Două locuri, pentru mine și Tanja! — Inceț, inceț, aveți locuri numerotate. — Cum doriți, stimată duduie? Cu fața la deal, sau cu fața la vale? — Cu spațele la tine!

— Heel, tu, politicosule! Urcă și mie sacoaș... — S-o pun lângă fereastră, sau ceva mai la mijloc? — Așa-o de talvan, sprîntuiale! — Mai repedece! Priturile tractoarelor ocupă gălgăia și, după cîteva clipe, remorclele se hurduară peste gropile drumului desfundat. Simionescu și Tudore ședeau înțoșși pe podeaua plină de paie a ultimei remorci, cu picloarele afîrînd. Erau puțin mirați de veselie colegilor și poate ar fi ris și ei, însă cine-a mai văzut „salvatori de prestigiu” rîzînd în gura mare? Nu se făcea. Actul întii al trezirii la realitate fu jucat cu Simionescu: la o hurducătură mai zdrăvănoasă a remorci, acesta dispăru de lingă tovarășul său; peste cîteva clipe, colegii îi descoperiră așezat cu fundul în praful drumului, de loc înțoșși și foarte nenorocit.

Actul al doilea s-a consumat seara, la cîna, cînd i s-au lungii urechile tot așteptînd să fie pomeniți ca eroi — „salvatori” mai rog, sau măcar fruntași, sau cel puțin un cuvînt acolo, numai pentru ei... Zadarnic! așteptare! Căreul s-a încheiat fără ca nimeni să sufle vro! Și numai despre faptele lor!... Și numai seara, tîrziu, cînd ofăturiile celorlalți băieți păreau soase de dreptul din șale, au înțelece și ei ce nu înțeleșeră toată ziua.

Mariana Costescu

Amintirea focului

Nagasaki 1945

Cerul și-a pierdut albastrimea...
Sau poate în ochii săi s-a topit cenușa
ori în dansul circular al vîzduhului
și îl trage în adîncul prăpastiei,
de deasupra capului său
ca o placă de plumb.

Cerul spart își vîntă oglînda pierdută
În valul cenușii ce-l bate la fîrm
cu mireasmă de sînge cald
și nu găsește decît două cloburii mici,
de sticlă cenușie,
pe care genele micuțului japonez,
nu se vor mai coborî niciodată —
au rămas răsturnate în sus
ca două lacrimi carbonizate.

Moartea și-a stîns burghul de loc
între cer și pămînt.
În apa otrăvită a presimțirii arzînde.
Soarele pendulează în univers
ritmînd herbitze
pe buzele fîcîreii mame, fîcîrul pîrinte.

Soarele e inima copilului de la Nagasaki.

George Ostroevanu

Început de drum

Crimpele de slove, crimpele de vis
Abia de pot zmulge din cerul închis;
Cetatea! Înaltă, cu zidul armat...
La porțile-nchise destul timp am stat!
Azi vreau cetății porțile să-i sparg,
Să izbucnească-n cale-mi cerul larg.

Sau poate că, lupînd să le deschid,
Eu voi cădea lîngă un zid...
Dar trupul meu și-al altora ca mine
O scară fi-va celui care vine.
În porțile închise n-o mai bate,
Ci va sări de-a dreptul în cetate!

II

...Sub pași avea-avoi mîine, dimensiuni stelare,
Voi stringe-n mîna spectre de umbre și lumini...
Centură de victorii — Incandescenta zare —
Abia mă va cuprinde pe deplin.

Ligia Tomșa

Construim...

Casa
Cu girinzi umbra de vreme
Și-ur pierdut umbra și greieri, una cîte una
Sub lovituri de tirnăcoape.

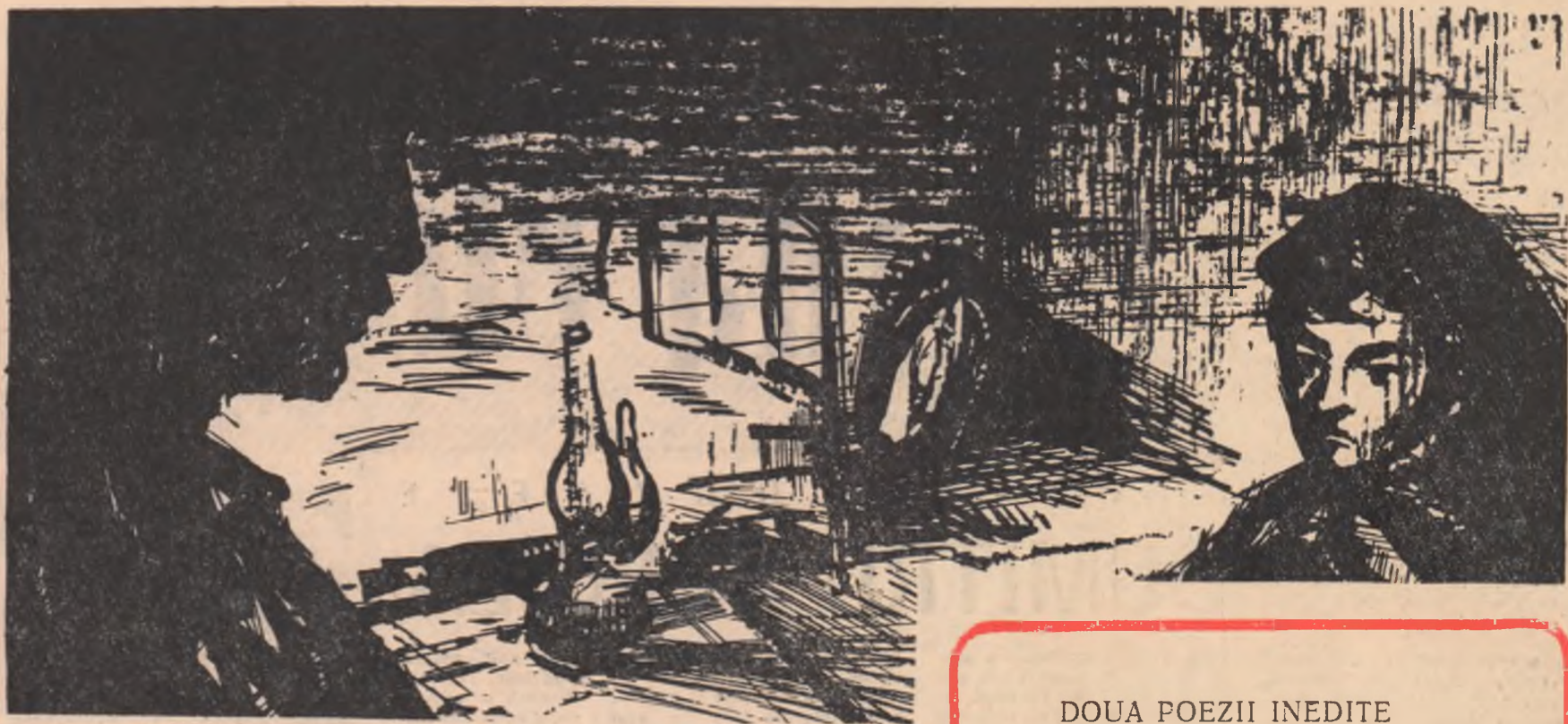
Aveam amerii grei de moloz și genele ninse,
Dar bucuria lucea în priviri
Ca-ntr-o livadă risul soarelui,
Cînd amintirea vîrstei lor
O luam pe lopeți și-o vînturăm în camioane.

Acum
Strada cu răsulul larg, prîmenit,
Are tăcerea marilor Începuturi.
Dar mîine,
Vom cînta pe claviatura cîrmizilor
Îmul grav al palmelor noastre.
Și schele
Vor tresări la glasul lui,
Ca o pădure ascultînd chemarea luminii.

Scaunul florentin

Publicăm mai jos un fragment inedit din ediția a doua, revizută, a romanului Cazul doctor Udrea, în curs de apariție la Editura pentru literatură. Acțiunea romanului se petrece în București, către sfârșitul ultimului război mondial.

Maria Bogdan, unul dintre personajele principale, este soră de caritate într-un spital. Comunistă, ea participă activ la rușina condusă de către partid, împotriva ocupanților hitlerieni, în condițiile aspre ale ilegalității. În urma unor acțiuni curajoase, e însă nevoită să părăsească de urgență spitalul, pentru a nu fi arestată. Așa se face că pierde legătura cu partidul. În această situație, totul devine pentru ea o problemă de viață și de moarte.

Desen de MIHU VULCANESCU

DOUA POEZII INEDITE de Cristian Sirbu

DACĂ

Dacă țara mi-e plină De uzine și tractoare,

Dacă merg pe drumul comunistului,

Dacă pot să gust muzica marilor maștri

Dacă pot să stau de vorbă Cu poezia lui Eminescu, Partidului îi mulțumesc...

Partidul mi-a spus: — Privește! Viața trebuie trăită. Trebuie apărată!

Am privit Și sufletul mi s-a umplut de frumusețe, De putere.

Acum sint Om cu adevărat Și — ca-ntr-un vers al lui Horațiu — Am început să ating cerul cu creștetul.

CRONICĂ DE ATELIER

Cer de ghiș. Tronesc copacii. Ninge des și-nvltor. Barde, îi zici că poate-i vremea Să te-asezi la hibernat.

Dar din fila-gâlbienă, Prăiuit, te ceartă iar Că nu-i finisezi odată, Un portret de oțelar.

O albina porcăi-gata Să-și învârtă dintr-un stih. Să te-njepe că nu-i piace Cum ai prins-o-ntr-un distih.

Și o lată de pe Mureș Te privește amărui Că nu legi două cuvinte Pentru ochii ei căprui.

... Astfel că nu-i timpul, barde, La jernat să mi te-asezi — Tei stihoul și-ncepi iarăși Versul brut să-l cizelezi.

În mină. Se uită la Mogrdea, și-l văzu palid.

— Ce ai? Dă-mi drumul! Rosti. Ce ții-a venit? Să mă duc după doctor...

— Care doctor? Ce doctor? Se oferi bătrînul și trăgîndu-l spre el îi șopti: "Ți s-a urit cu binele"? Să nu mai spui vorba asta!...

— Dar...

— Sst! Lasă, nu mă-ntrupe... șopti mai departe Mogrdea. Si nu te mai trage-ntr-o parte. Sst! Și ții că audea manifestele. Sst! Ce-am pățit cu poliția! Noroc că-a prins de veste și-a dispărut la timp... Ce-ți e? De ce te ridici? adăugă el, de astă dată cu un glas ascuțit și răuțacios. Era să mă trași și pe mine din pat... Ce te uita așa, nene Dumitru, n-azui!

Dumitru Stamate se uita fix în ochii lui Vasile Mogrdea. Nu vedea ochii aceia, care nu-mai în prima clipă îl nelinișteseră cu spaima ogîndită în ei. Dincolo de ochii bătrînului, care parcă se mistuieră deodată, vedea colțul de lingă lădă și scaunul. Scaunul nu mai era gol. Se afla acolo, aievea, femeia pe care-o iubea "Dumneata"? Ai fost dumneata în stare de asemenea fapte? Dumneata, o femeie?!" Ea ședea, mai departe pe scaun. El, pe marginea patului își auzea vorbele: "Și eu te-am bănuț... Ai putea să mă ieși vreedată? Erai urmăriță... singură, fără putere... mi-ai cerut adăpost... Dar de ce nu mi-ai spus? Ai crezut poate că te trădez? Eu?!" Nu știa că eram gata să mor pentru dumneata? Nu simțea asta?... Acuma ce faci? Unde ești?... Scaunul din nou era gol, apoi dispărură și scaunul, apoi reapărură, speriați, ochii lui Vasile Mogrdea.

— Nene Vasile, e adevărat ce mi-ai spus? — Bătrînul tăcu. Inchise ochii. După aceea, redeschizîndu-le pe jumătate, începu să-l măsoare de sus pînă jos. Crezuse că Stamate, după cum îl privea adineauri, înnebunise. Acum vorbea. Ca toți oamenii. Și se uita la el cu blîndețe. Uite că fusese gata să se facă de ris, cînd dăduse să strige după ajutor.

— Nu-i adevărat ce mi-ai spus? stăruia Dumitru Stamate în șoaptă.

sănătate. Și pe urmă să vie tot în locul acesta, unde ea îl așteaptă.

— Ai înțeles? — N-am înțeles, eu sint fraier. Nu vezi că am mutra de elefant? zise băiatul și plecă repede. Să m-aștepti, tanti!

Maria Bogdan nu rămase în locul acela, ci trecu după un colț, de unde putea să audă doar să treacă printre oameni cît mai neobservată și nu-și mai punea decît o singură întrebare: unde se va adăposti pînă simțea, pînă poimîine? La Elena Leuștean socoti că nu mai era nimerit să se mai ducă. Nici în sub-solul acela... poate în altul, însă nimic nu era sigur în astfel de locuri acum, cînd poliția de bună seamă o căuta. I se făcu oarecum teamă, la gîndul că va mai petrece o noapte sau două pe străzi, și își spuse: "Da, legătura e aproape refăcută, primejdia cea mare s-a dus, așa că ești liberă să și te faci frică" și surse cu amărăciune. Atunci își aduse amînte de Dumitru Stamate, care tot așa, uneori, suridea cu aceeași amărăciune. Da... dacă n-ar fi fost internat în spital, poate ar fi încercat la el, adresa i-o citise odată pe foaia de observații... dar așa... Trebuia să se convingă dacă Stamate mai e sau nu mai e în spital. Începu să caute un telefon public, ca să întrebe la camera de gardă și căută multă vreme, însă nu găsi decît unul defect. Să se ducă acasă la el? Nu e oare o nechezărie să se ducă acolo, mai înainte de-a afla ce-i cu el? Cine știe peste cine mai dă. Se uită la ceas, în instinctiv: era ora cinci fără douăzeci de minute. A! ia stai... Azi e joi! Dacă poimîine e sîmbătă, desigur că astăzi e joi. Și e ora de vizită... pînă la cinci. Își luți pașii o bucată de drum, apoi și-i încetini. E o nerodată! Și ce dacă-i joi? Cum de-i trecut prin cap să pătrundă în spital? Dar nici nu se gîndise la una ca asta! Atunci? De ce se bucurase degeaba? De ce o pornise alt de repede spre Cheiul Dimboviței? De om fără mînte, de aia! Oare n-a obosit? Nu cumva nu mai știe ce face?

Se găsea cam în spatele Prefecturii de lîngă, unde știa că acum se afla însoțitorul comandamentului german. Deci nu departe de spital, și trebuia să părăsească locul acesta numai-decît. Ocoli către Podul Senatului. Un copil rupea de pe gardul de fier al bordelului, pe lingă care trecu, niște afișe de reclamă ale unui teatru.

— Ce faci aici? întrebă ea, oarecum speriată, fiindcă nu-l văzuse decît în ultima clipă. De ce te rupi?

— De Pirandello! răspunse obraznic băiatul, lăstînd totuși să-i cadă din mînă, la spate, fișile jupuite de pe gard. Așa scrie pe ele. Dumneata ce te bagi? Ești de la cîrcă?

Maria Bogdan se uită mai atent la el. Era un băiat cam de vreo nouă sau zece ani, cu părul vîlvos, cu niște pantaloni scurți, foarte largi, care se vedeau că fuseseră țîșii pur și simpli, fără nici o retusare, din pantalonii lungi ai unui om mare. Sora trecu mai departe.

— Tanti! o strigă el.

— Ce e?

— Stai să-ți desenez! Unde pleci?

— Ce să faci?

— Să-ți aplicăm lîmuri. Odată m-am rugat de ăștia, să mă lase și pe mine la teatru. N-au vrut, sînt niște oficioși. Eu de atunci le rup afișele... De ce te uita așa, tanti? Ești de la teatru?

— Fuiule, vrei să vii pușin mai încolo?

— Nu viu. Ce vrei să-mi faci?

— Nu-ți fac nimic. Ești friocos?

Băiatul o cîntări cu privire inteligentă, apoi porni după ea, nu tocmai alături. Cînd intrară pe o stradă vecină, sora îl rugă să se ducă pînă la spitalul de pe malul celălalt al Dimboviței și să intre în salonul numărul unu, de nenea Dumitru Stamate, iar dacă-l găsește să-l spună numai atîta: că la trimis nenea Manole, ca să-l urreze

care fila, și rosti: — Ce-mi trebuie mai mult... decamdat? Asta mi-i viața. Mă duc la uzină, pe urmă viu de la uzină, pe urmă mă culc, pe urmă iar mă duc la uzină... Astăzi, de pildă... — Cum? Nici n-ai ieșit bine din spital, și lucrezi? — Dacă nu mă prezentam, mă pomeneam pe drumuri. Poate și mai rău. N-au ținut seama de certificat.

Maria Bogdan se gîndise la început că prezența unei femei ar schimba cu desăvîrșire viața lui Dumitru Stamate. Acuma își spuse că se însele, nu era vorba numai despre lipsa unui cămin. Alteceva ar trebui să se schimbe, pentru ca viața lui să se însenineze. La fel și cu ea... la fel și cu copiii acia... la fel și cu alții...

— Bine, rosti. Îți mulțumesc, mi-am închipuit eu că ai să mă ajuti. — Cum să nu te ajut? În dumneata să nu te-ajut eu? zise Stamate și rămase pe gînduri. ("Trebuie să fiu nebun, să-i spun acum! Ce o să-și închipuie? C-a venit la mine s-o ajut, și eu o cer de nevastă... Ce bărbat mai e și ăsta?")

— La ce te gîndești? întrebă sora. De ce cazi dumneata mereu pe gînduri?

— La nimic... nu mă gîndeam la nimic... Știi cum aș zice eu și un facem?

— Cu ce?

— Cu asta. Răspunse Stamate și se gîndi: "Nu acum... poate mine... Cu odihna dumneata, adăugă el. Tot am să lucrez și în schimbul de noaple.

— Dar nu se poate! Abia ai venit de la lucru. Și încă nu ești restabilit după boală.

— Sau... lasă, văd eu... Uite asta-i țigăna... asta-i lampa de gătit... Am și niște prieteni. Asta-i furtuna... Am mai dormit eu la ea. Aștia-s cartofii, acolo-i undelemnul...

— Nu-l lăsa să plece. Nu-l lăsa să plece! zise sora. Maria Bogdan, tulburată de privirile lui, care parcă voia să însemne: "Uite... țiglele dau dumitale... Pentru todeauna țiglele dau dumitale..."

— Miine, cînd ies de la lucru, mai aduc eu ceva... rosti mai departe Stamate. O să aduc și un scaun...

— Mulțumesc, zise ea și se gîndi: "E poate totuși mai bine să plece. Ce bărbat uraș, și ce priviri de copil! Da, lasă-l să plece, a spus că are unde se duce, e mai bine așa... Dacă-ai știți cit de mult... N-ai cumvia un ziar curat? Să-l schimbăm pe ăsta de pe masă..."

Ba am, răspunse Dumitru Stamate. Trebuie să am... trebuie să mă fie unul pe aici... Stai să caut... Ei, fir-ar fi țigle, de la o vreme nu mai câmpă ziar... n-ai ce citi în ziarule asta. Uite că nu e... O să teai pe la vecini. Dar de ce te-ai oprit?

— Nimic... Am vrut numai să-ți spun dacă-ai ști cit de mult îți mulțumesc...

— A! Păi de ce să-mi mulțumesc? Eu trebuie să-ți mulțumesc dumitale. Uite în stînga asta e gazul în cutia asta țigle pinea, dacă nu-i bine-ai poțî să-ți schimbi locul.

A doua zi, după ce plecă de la uzină, Dumitru Stamate se duse în Piața Națiunii, pe urmă în Piața de Flori, pe urmă în piața Obor, însă peste tot prăvăliile cu scaune de vinzare erau închise. Nu mai cumpara nimeni astfel de lucruri. Abia în ziua următoare găsi un scaun. Îl găsi, de ocazie, cu ajutorul acelor prieteni la care dormea. Era un scaun imens, negru, din lemn scun, în stil florentin, cu spătarul înalt. Voi mai întîi să se ducă direct acasă. Apoi, în ziua nerăbdării de a ajunge cît mai curînd, se abătî de la prietenii lui, unde se bărbierii și își schimbă hainele. La ei își păstra hainele cele mai bune, costumul lui de duminică, fiindcă aveau șifonier. Ei îl priveau nedumeriți, toată vremea, dar nu-l întrebă nici un cuvînt. Numai la urmă, cînd îl văzură din nou cu scaunul la spinare, femeia rosti:

— Ai grijă, ai să-ți murdărești hainele. Ce te-ai gătit așa, ca un ginere?

Dumitru Stamate dădu să le spună: "Păi dacă mă-nsor", dar în aceeași clipă se gîndi: "Și dacă nu mă vrea de bărbat?", așa că nu le mai spus

de drum, scaunul i se păru greu; apoi, și mai greu. "Să tot aibă vreo treizeci de chilile!", se gîndi el, mutîndu-l pe celălalt umăr.

Trecătorii se uitau după el și zimbeau. Un cine se ținu un răstimp pe urmele lui, lătrîndu-l de la distanță, pînă cînd, plitcîndu-se, îl părăsi. Dumitru Stamate nu vedea și nu auzea. Un singur lucru îl preocupă, o singură imagine. Va intra cu scaunul în casă. Il va pune în colț, lingă lădă. Ea se va așeza pe scaun, el se va așeza pe marginea patului. Ea se va uita la el, se poate puțin nedumerită... el se va uita la ea, poate puțin neliniștit, ca acum. Dar de astă dată o va întreba: "Uite... știi ce? Vrei să fii nevasta mea?" Adică nu... Ea va fi pe scaun, iar el îl va spune, de pe marginea patului: "... N-ai vrea să mergem pușin la șosea?" "De ce să mergem pușin la șosea?" "Uite-ășa... ca să luăm aer". Apoi, "Sigur că da! Altfel se uită la tine, cînd ești la șosea. Poate intrăm undeva, bem o bere, mai una, mai alta, vedem ce ești cineva, nu ești chiar așa. fitecine... în papucii spitalului... Ai naibii, și scaunul ăsta! Unul mai greu nu găseam?"

Cînd ajunse acasă, constată că scaunul nu încapă pe ușă.

— Nu-i nimic, zise, ca pentru sine, dar mai mult ca să-l audă vecinii, care răsară ca din pămînt. O să-ncerc pe ferestă. Căci de dar nu se încearcă la dinț...

Își trecu degetele prin spațiul gol de sub ușă, trase cheia afară (așa conștise cu sora, să se încuie pe dinăuntru și să pună cheia acolo, jos, în crăpătura unde ar fi trebuit să se prăguie) și descui. Maria Bogdan nu era. În primele clipe, nu-și dădu seama de ceea ce se întîmpla cu el. Își spuse că poate nu mai vede el bine. Apoi desluși foarte limpede. Lampa de gătit avea un luciul proaspăt... țigăia nu se mai afla jos, ci atîrna de un cui pe care cineva îl bătușe în perete, deasupra mesei...

Masa era curată, furculița, lingura și cuțitul așezate frumos, pe masă, lingă sticla în care rămăseseră puțin ulei de delemn. Patul făcuse sticla lămpii de luminat strălucire ușor în semi-intunericul camerei. Totul arăta o ordine desăvîrșit, așa cum și-o văzuse el dintotdeauna, și i se părură că pînă și sărăcia obiectelor răspundea acum o frumusețe pe care n-o mai cunoscuse.

Simțea că făcuse o mare, o hotărîtoare descoperire și se întrebă tulburat, dacă lucrurile lui avuseseră dintotdeauna în ele această tîmnică frumusețe fără ca el să o poată descoperi singur, ori nu ascunseseră nimic, niciodată, și numai sora le imprimase ceva din propria el frumusețe. Nu avu răbdare să cerceteze pînă la capăt și renunță la răspuns.

— Nimic... Am vrut numai să-ți spun dacă-ai ști cit de mult îți mulțumesc...

— A! Păi de ce să-mi mulțumesc? Eu trebuie să-ți mulțumesc dumitale. Uite în stînga asta e gazul în cutia asta țigle pinea, dacă nu-i bine-ai poțî să-ți schimbi locul.

A doua zi, după ce plecă de la uzină, Dumitru Stamate se duse în Piața Națiunii, pe urmă în Piața de Flori, pe urmă în piața Obor, însă peste tot prăvăliile cu scaune de vinzare erau închise. Nu mai cumpara nimeni astfel de lucruri. Abia în ziua următoare găsi un scaun. Îl găsi, de ocazie, cu ajutorul acelor prieteni la care dormea. Era un scaun imens, negru, din lemn scun, în stil florentin, cu spătarul înalt. Voi mai întîi să se ducă direct acasă. Apoi, în ziua nerăbdării de a ajunge cît mai curînd, se abătî de la prietenii lui, unde se bărbierii și își schimbă hainele. La ei își păstra hainele cele mai bune, costumul lui de duminică, fiindcă aveau șifonier. Ei îl priveau nedumeriți, toată vremea, dar nu-l întrebă nici un cuvînt. Numai la urmă, cînd îl văzură din nou cu scaunul la spinare, femeia rosti:

— Ai grijă, ai să-ți murdărești hainele. Ce te-ai gătit așa, ca un ginere?

Dumitru Stamate dădu să le spună: "Păi dacă mă-nsor", dar în aceeași clipă se gîndi: "Și dacă nu mă vrea de bărbat?", așa că nu le mai spus

toată viața. De aia și viața mi-i goală, ca scaunul. Măcar dacă-mi lăsa un bilet..."

Se ridică fulgerător și începu să caute. Nu găsi nimic. Ieși pînă-n curte, în speranța că o va vedea venind. Se întoarse și căută mai departe. Amurcea. Aprinse lampa și iar căută, răscolind totul, pînă cînd auzi glasul unui vecin: — Domnu' Stamate! Cam multează, bre, omule, vrei să ne-nchidă?

Dumitru Stamate suflă în lampă, deschise fereastra și rămase o vreme acolo, în intuneric, cu ochii pe cer. Apoi ieși din nou și se așeză în scaunul pe care-l lăsase în dreptul ferestrei. Îl durea îngrozitor capul, cum parcă nu-l duruse nici chiar la spital, după accident. Oare n-o să i se întîmple nimic? "Un timp, să eviți orice emoție, mai ales supărările", îi spusese doctorul Pavel, la plecarea din spital. "La urma urmei, ce aștia chiu și vai?!" se gîndi el. "Nu merită. Dacă era o femeie serioasă, nu făcea cea-făcut... Ce dacă a dat nițel cu mătura? Doar nu era să mătur eu după ea..."

A doua zi, își spuse că e duminică și i se făcu dor de Vasile Mogrdea. "E zi de vizită. Eu știu ce înseamnă să zaci în spital și să nu vie nimeni la tine. O să mă duc să-l văd..."

— Păi ce? La ora asta? Îi opti peșteră, cînd dădu că sînt în camera școlii. Mai e pînă la trei. E abia uita...

Se plimbă cîtiva vreme prin împrejurimi, apoi reveni.

— Păi e două, zise portarul.

— Lasă că știu eu... Uite de-o bere.

Portarul viri repede bancnota în buzunar și-i dădu drumul să intre.

Cînd ajunse la primul etaj, Dumitru Stamate se pomeni întrebîndu-se:

— Și ce faci, dacă te-nîlnești cu ea pe sală? Nu sală nu era nimeni. "Nu faci nimic", își răspunse. "Te faci că plouă și treci mai departe". Din nou i se părea că-și aude glasul: "Chiar așa, ca nîntîngul?!"

Doar ești bărbat, se cuvîne să-l dă bună ziua... Uite că era din trec de ușa salonului!

Ai văzut că n-ai înțîlnit-o? Înainte de a pune mîna pe clanță, aruncă o privire în urmă, pînă în dreptul scîrii. Întîlni aceeași postetate și se gîndi că pe vremea cînd era el internat, era parcă mai multă viață pe-aici.

Vasile Mogrdea citea un ziar. Grigore Panaitescu dormea. Pandeale minca iaurt, zicea că nu i-i foame, dar se plitcîșește și că așa vrea el... să mîncească iaurt. Varlam Paraschiv juca țîntar cu un bolnav nu, pe care Dumitru Stamate nu-l cunoștea. Mai erau doi înși internați după plecarea lui din spital. Unul, cu atele la ambele picioare; celălalt, cu o platoșă de ghiș; fuseseră îngheșuiți amîndoi într-un pat, fiindcă nu mai erau locuri.

— Zi așa, neică! Nu-ai uitat, spuse Vasile Mogrdea, trăgîndu-se cu grijă în sus, ca să ajungă cu spatele la perna lipită de capătul patului. Mai bine mă trimiteau pe mine acasă, să văd, eu te uitaam?

Pandeale zise zgomotos, cu lingurița în gură.

— Vezi să n-o îngheți, agricultorule! Îl certă bătrînul și-l întrebă apoi pe Stamate: "Ce e? Ce mai nou? De ce taci! Ce se mai aude prin oraș?"

— Uite ce e, zise Stamate. Adică... cum te mai simți?

Vasile Mogrdea îl aruncă o privire nedumerită.

— Păi cum, adică să mă simt? Nu se vede?! Doar n-o-i fi eu Napoleon în mizerie! Te-am întregat ce e nou.

Discutură un timp despre mersul războiului. Lui Dumitru Stamate i se părea ciudat că acum el era musafirul și își aminti cu tristețe de joile și de duminicile cînd, împreună cu ceilalți bolnavi, aștepta vesti din oraș. Apoi întrebă deodată:

— Dar pe-aci nu vine nimeni?

— Nu ziceai că nu e trei? Se supără bătrînul.

— Nu așa... — Atunci cum?!

— Văd că nu-i nici un doctor... nu-i nici o soră... Ce mai face sora Bogdan?

Dumitru Stamate simți cum ceva, ca o ghiară, i se infînge

